

(minden második vasárnap a Művelődési Házban). Egyre több középkorú és fiatal is csatlakozik programjaikhoz, nem csak az egyesületi tagok, és nem csak a pomáziak körében népszerűek a programok. Az egyesület elnöke Palánkai Imréné, aki tagja a Közművelődési Tanács elnökségének is. A szervezet több más civil szervezettel, nyugdíjasklubbal tart kapcsolatot, erejéhez mérten részt vesz a pomázi közéletben. Tagdíjakból, rendezvényeik bevételeiből, 1%-os adófelajánlásokból, illetve alkalmankénti pályázati forrásokból tartja fenn magát, éves működési költsége közel 2 millió forint (2007-ben 1.836 eFt).

Honalapítás Emlékmű Egyesület (Mártírok u. 10.) — Az egyesület 1996-ban a honfoglalás millecentenáriumának ünnepi évében létrehozta a Honalapítás Emlékművet, amely azóta zarándokhellyé vált. A napfordulók idején több száz érdeklődő részvételével ünnepséget rendeznek, nyaranta östörténeti tábort szerveznek. Az alapítvány elnöke 2006-ig Dúcz László, azt követően Bódi József.

Kráter Műhely Egyesület (Búzavirág u. 2.) — Könyvkiadással, hagyatékigazgatással, irodalmi folyóirat szerkesztésével foglalkozó egyesület, elnöke Turcsány Péter. A Kráter Műhely Egyesület fő céljának tekinti a mai magyar irodalmi művek kiadása mellett a múltban kitagadott vagy elhallgatott írók munkáinak eljuttatását az olvasókhoz, esetenként azok európai bemutatását. Az egyesület hangsúlyt helyez a nemzeti és keresztény szellemű irodalmi tradíció, valamint a kortárs magyar, illetve európai irodalom kiadására és bemutatására. Elsősorban ezt a célt szolgálja az egyesület kiadásában évente tíz alkalommal megjelenő PoLiSz című irodalmi-kulturális folyóirat is. Céljait konferenciák, kihelyezett emlékülések, író-olvasó találkozók és előadó körutak révén kívánják elérni. Évente írók, szaktudósok és kisebbségi vezetők részvételével rendezik meg az elsősorban etno-kulturális kérdéseket felvető Kárpát-medencei Keresztkötődések Konferenciákat. Pályázataikkal és díjaikkal a nemzeti kultúrát magas fokon kifejező és népszerűsítő alkotókat jutalmazták, illetve elő kívánják segíteni fiatal alkotók felfedezését és bevezetését az irodalmi életbe. Könyvkiadásukban lépéseket tettek a magyar kultúra európai kultúrkörbe történő visszaillesztése és az európai kultúra sajátos értékeinek importja terén. Az egyesület szervezője és egyik elenjárója a tömbmagyarság-szóránymagyarság kulturális kapcsolatápolásának.

Motolla Hagyományőrző Kézműves Műhely (Huszár u. 3.) — A műhely 2004. szeptembere óta működő műhely a Közművelődési Tanács patronálásával. Célja a kismesterségek alapjainak elsajátíttatása, népművészeti értékeinek megszerettetése, átörökítése. Mindezt élményadó, fejlesztő-, hagyományőrző tevékenységre szoktatással (gyapjufeldolgozás, szövés, gyöngyszövés), a jeles napokhoz kötődő izléses tárgyak készítésével véli megvalósíthatónak. Tagjainak létszáma 10-12 fő, célcsoportja a 6-12 éves korosztály és a gyermekek szülei. A szervezett szakköri díjból tartja fenn magát. Működésük helye a Művelődési Ház, ideje szerda és péntek 16-17.30 között. Kalotaszegi gyermekekkel találkoznak évente a nemzetközi partnerkapcsolatokat ápolva.

Opanke Hagyományőrző Kulturális Egyesület (Vörösmarty u. 14/a) — 1995 óta működő egyesület, Krunityné Sosity Anica vezetésével. Az egyesület négy korosztályban működő tánccsoportot fog össze a legkisebb óvodás korosztálytól a felnőttekig. A törzsgárda közel 50 főből áll, nem csupán Pomázról, de Csobánkáról és Budakalászárról is járnak ide táncolni. Tagjai között szerbek, szlovákok svábok és magyarok egyaránt megtalálhatóak. A szerb néptánc hagyományainak továbbörökítésén kívül az egyesület mondákat, dalokat is gyűjt, amelyeket műsoraik alkalmával elő is adnak. Koreográfiáikat az anyaországban élő szakemberek segítségével állítják össze. Rendszeres résztvevői a Szentendrei Tavaszi Fesztiválnak, a Ráckevei Fesztiválnak, de gyakran láthatóak a Skanzenban és természetesen fellépnek Pomáz Város Napján is. Az egyesület forrásait a Pest Megyei Önkormányzat, Pomáz Város Önkormányzata, a helyi kisebbségi önkormányzatok, valamint pályázatok útján teremtik elő.

Plébánia Karitász Csoport (Templom tér 1.) — Vezetője Horváth Józsefné.

Pomáz Barátai Társaság (Luppa Vidor u. 2.) — Az 1989-ben alakult társaság a helytörténet kutatásában, az eredmények dokumentálásában és közzétételében végez eredményes munkát, kezelője a Helytörténeti Gyűjteménynek, elnöke Babos Rezső.

Pomázi Kertbarátok Porpáczy Aladár Egyesülete (Huszár u. 3.) — 1968 óta tevékenykedő szervezet, mely a település kert-kultúrájának ápolásában kiemelkedő eredményeket ért el. Nagy szerepük van a keretbarát mozgalom országos elterjedésében.

Rendszeres terménykiállításait mindenki láthatja a Művelődési Házban, ahol az egyesület tevékenykedik. A klub elnöke Vicsotka Mihály.

Pomázi Művészek Társasága (Panoráma u. 5.) — A társaság alakulásának éve: 1997. Tagjai: Bolyki István, H. Csuta Anna, Kiss Károlyné, Kiss János, Imre Lajos, Orgoványi Anikó, Seres János, Szűcs László, elnöke Szűcs László. A társaság azon művészeket tömöríti, akik az önmegvalósítás mellett a település esztétikai értékeinek ápolásában és alakításában is részt kívánnak venni. Ennek köszönhetően rendszeresen vesznek részt a hazai képzőművészeti élet eseményei, kiállítások, pályázatok, művésztelepek, társaságok munkájában. Szervezésükben nyári alkotótábor, a Somodi László Képzőművészeti Stúdió és Pomázi Szalon működik.

A Magyar Kultúra Napján a társaság alkotó közössége rendszeresen kiállítást rendez. A társaság szervezésében évente, 2008-ban megrendezik a Képzőművészeti Gyermektáborot Seres János szobrászművész szakmai vezetésével. A rendezvény célja a tehetséges fiatalok felkarolása, művész tanárok által való képzése, a művészeti technikák megismertetése, pályorientáció. A tábor résztvevői közül, az eltelt évek alatt több tehetséges fiatal került be közép- és felsőfokú művészeti oktatási intézményekbe. A kis alkotókat itt művész tanárok részesítik egy hét alatt intenzív képzésben, négy szekcióban, úgymint kerámia, textilfestés, festészet-grafika, szobrászat. A záró napon megrendezik azt a kiállítást, ahol a szülők és érdeklődők megtekinthetik az egy hét alatt elkészült alkotásokat.

Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület (Kossuth L. u. 48.) — Az 1991-ben alakult egyesület a német nemzetiség kultúráját ápolja, identitásuk megőrzésében nyújt segítséget közösségi és kulturális rendezvényeivel. 1991-ben 44 fővel alakult meg az egyesület, napjainkra külföldi tagjaival együtt megközelíti a 250 főt. Még a megalakulás évében testvér-egyesületi megállapodást kötött az 1946. március 12-én kitelepített honfitársak egyesületével, a Pomázer Heimatverein-nel. Kezdeményezte és részt vett az igazságtalanul elűldözött németajkú emberek rehabilitációjában, és erről minden évben megemlékezik. Évente váltakozó helyszínnel (Waldangeloch, Pomáz) egyesületi találkozót szerveznek. Az egyesület nagy szerepet vállal Pomáz Város testvérvárosával Oberhausen-Rheinhausen-nel való kapcsolattartásban és programok, találkozók szervezésében. Az egyesület két helyi hagyományokat őrző rendezvénye a farsangi bál (január-február) és a búcsúbál (augusztus 20.), mely a Szent Istvánról elnevezett rk. Templom búcsúnapjához kötődik. 1991 óta ismétlődő nagyrendezvény a Dunakanyar Nemzetiségi Fesztivál (május vége, június eleje), melyet az egyesület Községi Házának szabadtéri színpadán rendeznek. A fesztiválon a helyi nemzetiségi hagyományörző néptánc egyesületek, csoportok, zenekarok, énekkarok (német, szerb, szlovák stb.) mellett sok más település neves, elsősorban német nemzetiségű ének-, zenekara és néptánc együttese lép fel. A PNNKE Községi Háza az egyesület tagjainak szellemi és fizikai munkájával, anyagi hozzájárulásával, Pomáz Város Önkormányzatának, Oberhausen-Rheinhausen testvértelepülés és a Pomázer Heimatverein támogatásával épült. Az alsó szint ünnepélyes használatba vételére 1996-ban került sor, az emelet beépítése folyamatosan tart. Az egyesület bekapcsolódik a város kulturális életébe, vezetők és tagjaik részt vesznek a város ünnepein és rendezvényein. A nemzetiségi hagyományaikhoz kötődő rendezvények többsége nyitott az érdeklődők és a város polgárai számára. Az egyesület elnöke 1991-2006 között Csordás Tiborné, 2007-től Sztrányainé dr. Siegler Rosemarie.

Pomázi Zenei Egyesület (Mátyás kir. u. 2.) — 2001-ben alakult meg a Pomázi Zenei Egyesület, melynek célja a pomázi zenei élet támogatása, a Pomázon élő és zenével szívesen foglalkozó emberek összefogása, tevékenységük segítése. Az egyesület kuratóriumának elnöke Blaskó Mihály. Az alapítvány bevételi forrásai: 1% felajánlása, pályázatok elnyerése, egyesületi tagok befizetései, szponzori támogatások, jótékonyági előadások.

Az elmúlt három évben az egyesület tagsága aktívan részt vett a helyi, regionális, illetve országos ünnepeken, kulturális rendezvényeken. Támogattuk az VIII. Országos Tekerős Találkozót, a X. Dunakanyar Ifjúsági Nemzetiségi Találkozót, a Teleki-Wattay Művészeti Iskola XXI. Nyári Művészeti Táborát. Az év kiemelkedő eseménye és eredménye volt, hogy egykori zeneiskolai növendékek és Pomázon, ill. a környező településen élő muzsikások részvételével megalakult a Pomázi Kamarazenekar. Alapításával a tagok lehetőséget kaptak arra, hogy egykor megszerzett hangszeres tudásukat most egy új minőségben, közös muzsikálásban kamatoztathassák. Az egyesület feladatának tekinti Pomáz zenei múltjának kutatását, hagyományainak ápolását, a kutatás útján gyűjtött anyagok megszólaltatását és publikálását. Nagyban támogatja azokat a kezdeményezéseket, amelyek

ezzel a céllal születnek. Ilyen irányú kutatásokban elsősorban fiatal, ambiciózus muzsikuskra számítanak, akiknek munkáját az általuk lehetséges eszközökkel támogatják. Reményeik szerint ezzel megteremtik egy olyan gyűjtemény alapjait, mely tartalmazza Pomáz zenei múltjának valamennyi fellelhető értékét, ezáltal további lendületet ad a fiataloknak településünk zenei múltjának megismeréséhez.

Az egyesület jelenlegi kiemelt céljai: nyári művészeti tábor, X. országos tekerős találkozó, fúvószenekar utazásai Svájcba és Finnországba, városi kamarazenekar és a pomázi vegyeskar koncertjeinek szervezése, 15 éves a Pomázi Ifjúsági Zenekar jubileumi koncertje.

Pomázi Tűzoltó Egyesület (Fáy A. u. 47.) — Pomáz legrégebbi és még ma is működő civil szervezete, a Pomázi Tűzoltó Egyesület. Tagjainak a száma megközelíti a 300 főt. Az egyesület tagozatokra oszlik, amely tagozatok többsége kulturális és sporttevékenységet folytat. Ezekben belül említésre méltó a Filatéliai és Numizmatikai Szekció, amelynek Pomáz az országos központja. A szekciónak jelentős régi pomázi képeslap-gyűjteménye van, rendszeresen publikáltak a Pomázi Tükör c. lapban (Pomáz a filatélia tükrében), amely a maga nemében páratlan helytörténeti forrásnak számít. A szekció szerkeszti a www.pomaz.lap.hu internetes portált, valamint a www.pomaz.helyhir.hu portált, amely az első pomázi csak on-line megjelenő internetes hírújság. A szekció vezetője Lippai Gyula.

Az egyesületnek 50 főt számláló Majorette és Sport Twirling Szekciója is van, amely már nemzetközi szinten is jegyzett. A múlt évben az ausztriai Stumm településen rendezett XVII. Nemzetközi Tűzoltó Csillagtúrán mintegy 7000 ember előtt léptek fel és tartottak nagysikerű bemutatót. A szekció tagjai 7-24 év közötti lányok, megyei és országos csapat és egyéni bajnokok. Heti három alkalommal tartják edzéseiket, az egyiket a Mátyás Király Iskolában, a másikat a Művelődési Házban. Mindkét helyen bérlik a termet. A csoport vezetője: Korán Mátyás.

Az egyesület 35 fős Ifjúsági Tűzoltócsoporthoz is működött. 35 fő 6-18 év közötti diák tanul és gyakorol azért, hogy Pomáz nevét viselve versenyeken, bemutatásokon vegyen részt, és hírnevet szerezzen Pomáznak. Egyetlen magyarországi birtokosai az ifjúság nevelése terén elért eredményekért a Szent Korona Díjnak. A gyerekek első díjat hoztak Lengyelországból, Horvátországból. Ausztriában megszerezték az osztrák bronz, majd az ezüst minősítő jelvényt, a Létesítményi és Önkéntes Tűzoltóságok Országos Szövetsége minősít fokozatait, a gr. Széchenyi Ödön ifjúsági Tűzoltóversenyen több éve első díjazott csapat, a Diák Tűzoltók Túlélő Versenyén eddig minden évben bajnok a csapat. A gyerekek közül többen 11-12 évesen elvégezték és sikeres vizsgát tettek a felnőtt tűzoltóknak előírt Önkéntes Tűzoltó Tanfolyamon. De talán a legnagyobb eredményük, hogy a 2006-os budakalászi árvíznel 10 pomázi ifjúsági tűzoltó rakta 3 napon át a homokzsákokat a védekezési munkálatokkor.

Az Egyesület Sport Szekciója csak és kizárólag a terem és kispályás labdarúgás és strandfoci miatt állt össze és vesz részt a versenyeken. Legnagyobb eredményük a 2004-ben megszerzett Flórián Kupa. A szekció vezetője: Molnár Attila.

Média Szekció: Szerkesztette és kiadta a Pomázi Tükör c. havi közéleti magazint, egyben szerkesztette annak internetes megjelenésű változatát is. A lap havi 800-1200 példányban fogyott el, előfizetőik voltak a környező településeken kívül Budapestről, Kecskemétről, több alföldi településről, Németországból, Kanadából, az USA-ból. A lapkiadás nonprofit alapon működött, a hirdetési bevételek eltartották. A lapot szerkesztőbizottság szerkesztette és helyi nyomdában 8 színes és 16-32 oldal közötti terjedelemben adták ki. Csomagolva jutott el az olvasókhhoz. A lapkiadást az egyesület ideiglenesen felfüggesztette. A szekció vezetője: Leidinger István

Az Egyesület őrzi az alapítása óta született iratokat, régi okleveleket és fényképeket, címereket. Vezeti az 1903-ban megnyitott testületi anyagkönyvet, amelyben az elmúlt 105 év pomázi tűzoltói vannak felsorolva. A tűzoltóságon berendezett vitrinekben az érdeklődők kis kiállítást tekinthetnek meg a szekciók életéről és a régi iratokból, versenydíjakból. Az Egyesület minden évben megrendezi a hagyományos Tűzoltóbált, most utoljára már Budakalászon. Az Egyesület több éven keresztül rendezte

Pomázon a Piac téren az augusztusi utcabált. A Pomázi Tűzoltózenekar néhány év kihagyás után 2008-ban ismét a közönség elé lép.

Sashegyi Sándor Baráti Társaság — Vezetője Orgoványi Anikó.

Szent Cecília Kórus (Szentendre, Szőlő köz 2.) — A felnőtt lakosság zenei műveltségének ápolásában nagy szerepet játszó szerveződés, vezetője Silacher Miklós.

Szent Tarcízus Cserkészcsapat (Móricz Zs. u. 18. I/6.) — Az egyesület elnöke Vida Balázs.

Zöld Szív Ifjúsági Természetvédő Mozgalom (Jankovics Gy. U. 31.) — Az 1989-ben alakult szerveződés a környezet-kultúra jeles terjesztője, amely évek óta országos hírnévnek örvend elsősorban az iskolás korosztály körében. Maga az országos mozgalom Pomáztól indult és jelenleg is a mozgalom központja. Jelenleg tagjainak a száma meghaladja a tízezer főt. A környezeti nevelésben és a természetvédelemben országos és nemzetközi sikereket értek el. A mozgalom elindítója Orgoványi Anikó.

2. 10. Média — elektronikus (tv, rádió, honlap, fórumok, blog) és klasszikus médiumok (napilapok, folyóiratok, antológiák)

Cél, hogy az információ és a szükséges helyi személyes kényelemhez tartozó „közzolgálati hírek”, helyi események gyorsan, röviden, érthetően kerüljenek a köztudatba. Ehhez a média aktorainak szakértelmére, a helyi társadalom igény szintjének és kulturális állapotának ismeretére, a települési élet szervezésében résztvevők őszinte közreműködésére van szükség. Az információ fogadásakor és feldolgozásakor természetesen az informálandók aktivitására, a célzott társadalmi csoportok fogadóképességére is szükség van. Célként továbbá a nemzetiségi nyelvű adások hozzáférhetősége a televíziós csatornák választékában.

2. 10. 1. Elektronikus médiumok a városban

Dera Televízió — 2006-tól működő közműsort szolgáltató elektronikus médium a kistérségben jelenleg Szentendrén, Pomázon, Leányfalun, Pilisszentlászlón, Budakalászon és Csobánkán is szolgáltat műsort. Minden nap 10-12-ig és 18-22-ig van adás, egész nap képijság. A Dera Tv kistérségi televízióként működik, az említett településeken a régió közéleti, kulturális és sport életét mutatja be a legfontosabb helyi eseményekre is figyelmet fordítva. Így nem konkurenciája, hanem kiegészítője a helyi televízióknak. Műsorait Budapesten, a cég irodaházában lévő három stúdióban (1044, Bp, Kisfaludy u. 13.), és a Pomázon lévő helyi stúdióban (Damjanich u.) készíti, 25 tagú stábbal.

Pomáz Tv (Szerkesztőség, stúdió: 2013 Pomáz, Petőfi Sándor utca 66.) — Pomáz Város Önkormányzatával vállalkozási szerződéses viszonyban álló elektronikus médium. A műsorok az Erményi Stúdióban készülnek, a szerkesztőség tulajdonosa és vezetője Erményi Csaba. Közel két évtizede működő elektronikus médium a településen. A Pomáz Tv 1994. augusztus 20-án kezdte meg műsorközvetítését. Az Erményi Stúdió által készített adások minden nap láthatóak, emellett napi 24 órás képijság is működik. A műsorok megtekintésének lehetősége a kábel TV-hálózat, azaz gyakorlatilag az egész város területén adott.

Pomáz Város Honlapja — Pomáz Város Önkormányzatának hivatalos honlapja. A városról, az önkormányzatról, a polgármesteri hivatalról. A www.pomaz.hu honlap 2007. decemberétől megújult design-nal, megújult struktúrával működik. A város életének valamennyi fontos szegmense helyet kap benne. Cél: a település legfontosabb információs bázisává tenni a városi honlapot. Folyamatában is dolgozunk a szolgáltatás színvonalának emelésén. Az új design hozzájárulhat a város vonzó arculatának kialakításához, szándékaink szerint — a modern kor kihívásainak is megfelelően — a város lakói, partnerkapcsolataink és az érdeklődők számára is közzolgálati információforrássá válva. Mindennek szükséges és elengedhetetlen feltétele a honlapkezelői

státusz kialakítása, az informatikai rendszerek és a közszolgálat terén gyakorlott személy általi működtetése. (Stratégiai Ütemterv 1. és 6. pont)

Pomaz.lap.hu, Pomaz.helyhir.hu — Internetes információforrás a településről a Pomázi Tűzoltó Egyesület Média Szekciójának szerkesztésében.

2. 10. 2. Klasszikus médiumok a városban, intézményekben

Dera — A Pomázi Nemzetiségek Folyóirata volt, mely 1999-ben jelent meg egyetlen számmal. A lapban a 3 nemzetiség — cigány, német, szerb — addig többnyire ismeretlen írott és íratlan dokumentumai eredeti forrásnyelvükön és magyar fordításban olvashatóak.

Isteni Szikrák — A Német Nemzetiségi Általános Iskola időszakosan megjelenő kétnyelvű diáklapja.

Otthonunk Pomáz (Szerkesztőség: 2013 Pomáz, Beniczky u. 45.) — Felelős kiadó: Atafer Bt., felelős szerkesztő: Hamvas Atanáz.

Pomázi Hírlevél — A Pomáz Barátai Társaság időszakos lapja, kéthavonta jelent meg.

Pomázi Polgár (Szerkesztőség: 2013 Pomáz, Pf. 6.) — Pomáz Város Önkormányzatának havonta megjelenő sajtóorgánuma. Jelenlegi kiadója a Pomáz Kht., felelős szerkesztője Vicsotka Mihály. 1992 óta tájékoztat a településen történő legfontosabb közéleti, kulturális és egyéb eseményekről, rendezvényekről, információkról, jelenleg 5500 példányban jelenik meg.

Pomázi Tükör — Ma már nem „üzemelő” folyóirat a településen.

Suli-Buli — A Mátyás Király Általános Iskola kéthavonta megjelenő kiadványa, amely a diákokról, diákoktól diákoknak készül.

Suli-Sokk — A Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola havonta megjelenő diáklapja.

Szabad Pomázi Polgár — Jelenleg működését szüneteltető folyóirat.

Testvérműzák — A Teleki-Wattay Művészeti Iskola negyedévente megjelenő iskolaújságja.

Tollfogató — A Sashegyi Sándor Általános Iskola 1992-ben útjára indult havonta megjelenő diáklapja volt, jelenleg Suli-Sokk néven működik.

2. 11. Filmipar — Stern Filmstúdió — hazai és nemzetközi produkciók

A Stern Film Stúdió és Média centrum (nemzetközileg ismert, angol nyelvű nevén Stern Film Studio & Media Center) Magyarország egyik legnagyobb filmstúdió komplexuma, Pomázon. A stúdiókhöz kapcsolódó filmgyártó cég a Stern International Productions. A komplexum két stúdióból áll. Az „A” stúdió 2240 négyzetméter, 70 méter hosszú, 32 méter széles és 12 méter magas. A „B” stúdió 1500 négyzetméter (36x41x12). A stúdiókból és kapcsolódó kiszolgáló épületekből álló komplexumot egy ipari terület átépítésével hozták létre. A stúdió alapítója és ügyvezető igazgatója Szabados Róbert. A filmstúdiót 2006-ban adták át, így egy éve ad otthont hazai és nemzetközi produkciók megvalósításának. A városnak pillanatnyilag nincs szerves kapcsolata a létesítménnyel, de a közeli jövőben cél az együttműködés többirányú lehetőségeinek kezdeményezése. (Stratégiai Ütemterv 34. pont)

2. 12. Sport — egyesületek, szakosztályok, tömegsport, testkultúra

2. 12. 1. Sportélet

Pomáz sportéletére egyrészt rendszeres, hagyományokra épülő, szervezett formában, egyesületi keretek között, másrészt önszerveződő szabadidő-sport formában ugyancsak egyesületi, illetve klub keretekben, továbbá laza keretek között, rendezvényekhez kapcsolódva, alkalmanként zajlik. A településen közel száz éves múlttal rendelkező labdarúgó szakosztály működik, több évtizedes hagyományokon alapul a galambász-sport, illetve a sakk-élet. Az egyesületek nagy többsége a 80-as, 90-es években alakult. A sportlétesítmények jelentős része önkormányzati, egy része magán, illetve társasági (munkahelyi) tulajdonban van, amelyek közhasználatra is igénybe vehetők díjtalanul vagy térítés ellenében. Igen jelentős lehetőséget nyújt

Pomáznak a természetes környezete, melyet a lakosság és az érdeklődő nagyközönség is igénybe vesz turisztikai céllal. Igen jelentős a községben működő két lovasiskola, a több magán lovardával együtt népszerűek a környékbeli lovas túrák.

Stratégiai cél lehet a jövőben a környezet potenciális kihasználása üdülési, aktív pihenési, rekreációs céllal: wellness-központ, uszodaépítés. A régi hagyományok felelevenítéseként és újak teremtéseként városi sport-bajnokságok szervezése (pl. sakk-olimpia) különböző szintű és korosztályú csoportoknak. (Stratégiai Ütemterv 50. pont)

2. 12. 2. Sportegyesületek, sportalapítványok, szakosztályok

A58 Postagalamb Sportegyesület (Szerb u. 4.), A30 Postagalamb Sportegyesület (Dobogókői u. 18.) — A postagalambsportnak több évtizedes hagyományai vannak településünkön. Művelői rendszeresen vesznek részt hazai és nemzetközi röptetéseken, illetve minden évben rendeznek egymás közötti díjazott versenyeket is. A sportág művelői Pomázon két egyesületbe szerveződve végzik sporttevékenységüket. Az egyesületek vezetői Petromárkó Zsigmond, illetve Ifj. Puss József.

Pomázi Horgászegyesület (Jókai Mór u. 30.) — Az egyesület vezetője Diósi Gábor.

Pomáz Ifjúsági és Sport Alapítvány (Nyár u. 6.) — 1991-es alakulása óta tevőlegesen vesz részt a település sportéletének szervezésében. Számos hagyománnyá váló rendezvény elindítója. Jelentős szerepet vállalt az egyes sportlétesítmények beruházásainak finanszírozásában és lebonyolításában. Az alapítvány kuratóriumának elnöke Szlávik István.

Pomázi Lavina DSE (Mátyás király u. 2.) — A 80-as évek végén alakult, elsősorban az iskolai sport szervezésére és támogatására a Mátyás Király Általános Iskola mellett szerveződött sportegyesület, amely két szakosztályában (karate: wado ryu, kosárlabda), versenyezteti csapatait különböző bajnokságokon, illetve versenyeken. Gyermek- és ifjúsági sportversenyeket szerveznek és vesznek részt ilyeneken, diákolimpiát szerveznek, kimagasló eredményeket érnek el a különböző kategóriájú és szervezésű versenyeken. Vezetője Kecskés József.

Pilisi Siklórepülő Egyesület (Iskola u. 3.) — Vezetője Nagy László.

Pomázi Városi ICO Sport Egyesület (Sport u. 10.) — Az egyesület jogelőde, a Községi Sportkör (KSK) 1912-ben alakult meg, helyet adva a labdarúgás szervezett, versenyszerű művelésének. Később egyéb sportok is bekerültek a szakosztályok közé (jégkorong, autósport, női kosárlabda), de meghatározó napjainkig a labdarúgás maradt. Jellemző volt a távolabbi és a közeli múltban is, hogy dinasztiák adták egymásnak a stafétát. A falu határain túl is híresek voltak a Rab testvérek, a Ribi fivérek (Ribi Lajos nevét viseli a rendszeresen megrendezésre kerülő ifjúsági tehetségkutató torna), valamint a Szabó család. Szabó Sándor (nevét emléktábla őrzi a sportkör épületének falán) a csapat neves játékosa Debrecenbe kerülve első osztályú labdarúgóvá vált. Pomázra visszatérve haláláig támogatta tudásával, emberségével az egyesület munkáját. A hatvanas évek voltak a Sportkör életében a legsikeresebbek. A Sportkör és az iskola között Bukovics Béla testnevelő tanár személye volt az összekötő, aki igazságos szigorával nevelte a fiatalokat a sport szeretetére. Kezei közül neves és sikeres sportolók kerültek ki. Az 1968-as bajnoksapatból Egervári Sándor, aki a Honvéd, a Szeged, az MTK NB I-es csapatokban játszott és válogatott is volt, napjainkban az ország egyik legsikeresebb labdarúgóedzője, továbbá Pintér Sándor a Honvéd sokszoros válogatott játékosa, aki az elsők között jutott el az európai professzionális labdarúgás egyik fellegrárába Belgiumba. Ma is közöttünk élő példaképei az ifjúságnak Pomázon, és szűkebb, de a tágabb határainkon kívül is.

Többen a tehetségek közül nem a profi labdarúgást választották élethivatásul, de a hétköznapiak, a gazdasági és társadalmi élet megpróbáltatásai során is helytálltak, sőt kimagasló eredményeket értek el. Közülük is kiemelésre méltó Leidinger Gyula, aki aktív sport pályafutás után sportvezetőként, hosszú ideig az egyesület elnökeként tevékenykedett. Sportolói és sportvezetői eredményes és példamutató munkájáért a közelmúltban Pomázért kitüntetésben részesült. 1978-ban jött létre a jégkorong szakosztály, amely 15 alkalommal nyerte el az OB II. osztályú bajnoki címet. Egyre inkább szükségessé vált a működés érdekében támogatók, szponzorok bevonása a finanszírozásba. Kiemelkedett a támogatók közül a helyi Írószer Szövetkezet,

későbbi nevén ICO RT., amely napjainkig támogatja az Egyesületet. Az egyesület elismerve a jelentős és folyamatos támogatást 1992 óta Pomáz Községi ICO Sportegyesület néven szerepel, a várossá válás után pedig a fenti néven működik. Az egyesület elnöke Mészáros Gyula.

Sleep Walkers Motoros Club

2. 12. 3. Sportlétesítmények

Magántulajdonban lévő létesítmények: ANNA Testkultúra Szalon és Kondicionáló Terem, Energen Fitness Akadémia Kondicionáló Terem, tenispálya (lakótelep felett), télen fedett (sátor), Kincsem (volt Óbuda TSz) Lovasiskola, magán-lovaspálya a Kincsem Lovasiskola alatti területen, lovaspálya az Anna-ligetben

Közhasználatú létesítmények: ICO RT bitumenes labdapályák (kézilabda, kispályás labdarúgás), ICO RT tenispálya, ICO SE labdarúgópálya, ICO SE labdarúgó edzőpálya

Önkormányzati intézményi létesítmények: Mátyás Király Általános Iskola tornaterem, Mátyás Király Általános Iskola tornaszoba, Mátyás Király Általános Iskola sportudvar, Mátyás Király Általános Iskola szabadtéri atlétika pálya, Mátyás Király Általános Iskola szabadtéri gumi burkolatú labdapálya (kézilabda, kosárlabda, kispályás labdarúgás), Sashegyi Sándor Általános Iskola tornaterem, Sashegyi Sándor Általános Iskola kondicionáló-terem, Sashegyi Sándor Általános Iskola szauna, Sashegyi Sándor Általános Iskola szabadtéri salakos kézilabdapálya, Sashegyi Sándor Általános Iskola szabadtéri atlétika pálya, Német Nemzetiségi Általános Iskola tornaterem (sportsarnok), Német Nemzetiségi Általános Iskola kondicionáló-terem, Német Nemzetiségi Általános Iskola szabadtéri bitumenes labdapálya.

2. 13. Idegenforgalom, turisztikai szolgáltatások — vendéglátás, éttermek, szállások

2. 13. 1. Idegenforgalom

Pomáz a térszerkezeti adottságai, táji, természeti, kulturális értékei alapján fejlesztésre alkalmas húzóágazatának tekinti az üdülést és idegenforgalmat a szakmai, zöld- és kultúrturizmus, a napi rekreáció, a sportolás, a hétvégi kirándulás-üdülés, valamint a tartós üdülés területén egyaránt. Az egyes területek társadalmi és ezáltal gazdasági felértékelődésének nagyon fontos eszköze a Duna-Ipoly Nemzeti Park kialakítása, s a hozzá kapcsolódó eszmeiség értékékként való elfogadtatása. A Nemzeti Park és Nemzeti Örökség Program intézményei, illetve rendezvényei kiváló alkalmat nyújtanak a természetet, történelmi hagyományokat tisztelő magatartás elterjesztésére. Pomáz a fővárosi lakóság közkedvelt pihenőhelye. A települést körülölelő zártkerti övezet a nyári napokban megtelik a kiskerttulajdonosok hadával. A kiskertek száma meghaladja a háromezer-nyolcszázat.

Pomáz a Pilis kapuja. Egy-egy szép tavaszi nap 3-4000 bakancsos turista keresi fel a környék kiránduló helyeit. Jelentős utazó réteget képviselnek a Németországba kitelepített hajdani pomáziak leszármazottai, akik többnyire rokonlátogatásra jönnek. Évente 10-12 alkalommal főként ünnepek, szabadságok ideje alatt érkeznek a településünkre. A faluban 2 panzió (egy 102 fős és egy 12 fős) ad szállást a rokonokkal nem rendelkező utazóknak. Az átmenő családoknak, diákoknak lehetőségük van a megpihenésre, rövidebb időtöltésre, a széles skálán mozgó vendéglátó egységekben az olcsó, gyors étkezési vagy teázási lehetőségtől (piactéri-állomási büfé-salátabár, Hősök téri pizzeria) a hangulatos, kulturált éttermekig (Rákos pince, Kincsem vendéglő, Udvaros Csárda) és a falusi kocsmákig.

2. 13. 2. Turista-útvonalak, turista-látnivalók

A Pilis hegység turista útjainak egyik fő kiindulási pontja és bázisa nagyközségünk. A HÉV állomástól gyalogtúrával egy-másfél óra alatt elérhető a legszebb kirándulóhelyek bármelyike.

Kő-hegy — A helyi legenda szerint Árpád vezér a Dunán átkelve a Kő-hegy tetejéről irányította a honfoglalás hadműveleteit.

Nagykevély — Csúcsát megmászva, illetőve léphet be a mackóbarlangba, mely 50 ezer éve a vadászó ősember tanyája, menedékhelye volt.

Holdvilág árok és környéke — Természeti szépségével és lenyűgöző látványával a honfoglaló magyarok ősi pogány vallásának, temetkezési helyének napjainkig feltáratlan és megfejthetetlen kultikus helye nyújt felejthetetlen élményt az odalátogatók számára. A legenda szerint itt alussza örök álmát Árpád vezér, a honfoglaló magyarok fejedelme.

Csikóvár csoport — Tornyas-hegy (508m), Lom-hegy-nyereg (461m) Lom-hegy (588m), Bölcse hegy (587m), Nagy-Csikóvár (557m), Kis-Csikóvár (461m), Mesélő-hegy, Kő-hegy (366m).

Kevélyek — Kis-Kevély (483m), Oszoly (329m).

Dobogókő csoport — 700m magas Dobogókő, Bükki pusztá, Két-bükkfanyereg (574m), Szerkövek, Thirring szikla, Rám szakadék, Lukács árok.

Barlangok — Karsztos illetve hidrotermális eredetűek pl. Kristály-barlang, Mackó-barlang.

Források — János, Lajos, Gyopár, Sándor-forrás.

2. 13. 3. Vendéglátóhelyek, éttermek, szállások

Rákospince Kara Hotel és Étterem, a Hotelban 37 db 2 ágyas, 6 db 3 ágyas szobák állnak a vendégek rendelkezésére. Minden szoba zuhanyzós, WC-és, a vendégek részére zárt parkolót tartanak fenn.

A turisztaszállások közül említésre méltó a csikóvári és kőhegyi kulcsos házak illetve Vróczy úti gyermeküdülő.

Udvaros Csárda (Mártírok u. 5.) — Széles és ízletes ételkínálattal várja vendégeit.

Az átmenő családoknak, diákoknak lehetőségük van a megpihenésre, rövidebb időtöltésre, a széles skálán mozgó vendéglátó egységekben az olcsó, gyors étkezési vagy teázási lehetőségtől (piactéri-állomási büfé-salátabár, Hősök téri pizzeria) a hangulatos, kulturált éttermekig (Rákospince, Kincsem vendéglő, Red Lion Pub) és a falusi kocsmákig.

2. 13. 4. Turisztikai koncepció

Az idegenforgalmi koncepció fontosabb elemei: Pomázi Turisztikai Egyesület létesítése a település minden fontosabb idegenforgalmi szolgáltatójának, vállalkozásának, szállásadójának részvételével a jobb PR és koordináció végett. Turisztikai információs tábla, illetve térkép cseréje a HÉV-megállónál. Tourinform-iroda létesítése a József Attila utcai Népviseleti Gyűjtemény épületében, az épület átépítésével, bővítésével, a többcélú funkció ellátásának lehetőségét figyelembe vett hasznosítás révén. Az irodában minden Pomázzal kapcsolatos kulturális információ elérhető lenne a menetrendtől a túraútvonalakon keresztül a városban zajló rendezvények programjaiig, vagy a város nevezetességeiig, azok megközelíthetőségéig, a városról készült kiadványok, képeslapok, arculatépítő tárgyak megvásárolhatóak lennének stb. Együttműködési lehetőségek megvizsgálása a Dunakanyar-Pilis Kht.-val.

A Klisza dombon található középkori épületrom (udvarház, templom) feltárásának terve régóta foglalkoztatja a településen élőket, korábban komoly tervek is készültek erre vonatkozóan. A terület műemléki és régészeti védeltséget élvez. Hosszútávon egy bemutatásra alkalmas romkertet lenne célszerű kialakítani, amelynek komoly kulturális és idegenforgalmi jelentősége lenne. (Stratégiai Ütemterv 25. pont)

2. 14. Kögyűjtemények, galériák, kiállítótermek, magángűjtemények

A múzeumi, helytörténeti gyűjtemények szerepe igen jelentős lehet Pomáz városában, hiszen ezek az intézmények az ismeretszerzés mellett a megfelelő működtetés, koordinálás, látogatottság esetén alapjai lehetnek az egészséges lokálpatriotizmus kialakulásának, elősegíthetik a szülőföldhöz, a lakóhelyhez való kötődés kialakulását is. A településen három kis gyűjtemény lelhető fel, melyek alapvető feladata a helyi értékek védelme, őrzése, gyűjtése, feldolgozása és bemutatása. A Helytörténeti Gyűjteménynek, illetve a Magyar Népviselési Gyűjteménynek a Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár a működtetője. A múzeumi gyűjtemények a legszűkebb értelemben vett alapfeladatokat látják el jelenleg igen cudar körülmények között. Korábbi kezdeményezések mentén javasoljuk, hogy a pomázi iskolák tantervében szerepeljen a múzeumok gyűjteményeinek, szolgáltatásainak alapos megismerése, ezzel a helyi értékek megbecsülésére neveljen, erősítve a lokálpatriotizmuson keresztül a haza szeretetének érzését. A két említett gyűjtemény mellett a helyi nemzetiségek (a svábok és a szerbek) rendelkeznek nemzetiségi kultúrájuk tárgyi hagyatékával. A gyűjtemények pillanatnyilag nem látogathatóak a nagyközönség számára.

2. 14. 1. Helytörténeti Gyűjtemény

A Helytörténeti Gyűjtemény épülete egy védett parasztház a Kossuth Lajos u. 48. sz. alatt, amely létesítmény kialakításában Nyári Károlynak kiemelkedő szerepe volt. A gyűjtemény tulajdonosa a szentendrei Ferenczy Múzeum, a Magyar Nemzeti Múzeum, a Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, és Pomáz Város Önkormányzata. A gyűjtemény gondozója a Pomáz Barátai Társaság. Az állandó kiállítások címei megnyitásuk évével: Szerb szoba-konyha (1984), Német nemzetiségű szoba-konyha (1994), Települési tárgyi emlékek (1994), Római és középkori Pomázra vonatkozó régészeti leletek (1996). A nyári időszakban hétfőgőn, szombaton és vasárnap van nyitva a gyűjtemény.

Az ingatlanon egy régi lakó épületben szerb, és német emlékszoba, a soknemzetiségű Pomáz néhány emléke kapott helyet öt helyiségben. Az udvaron, az utcavonalon álló, valahai melléképületben rövid de igen színvonalas településtörténeti összefoglaló kiállítást létesítettek hozzáértő és szorgalmas kezek: a neolitikumtól lakott helytárgyi emlékei a középkor végéig állott és a törökűdlés által megszakított fejlődésben átmert Pomáz néhány jellegzetes, szép töredéke látható itt, valamint a pomázi táj évmilliókkal ezelőtti állat és növényvilágát reprezentáló pár darab fosszília.

Az épületrészek mindegyike felújításra szorul. Mivel a fűtés nincs megoldva, a gyűjtemény csak áprilistól októberig van nyitva. A falak nedvesek, dohosak, mállanak kívül belül. Az épületben nincs vizesblokk. Az egyik épületrész riasztóval van ellátva. A folyamatosan történt karbantartási, kifelújítási munkálatokon túl szükség van az egész épületegyüttes rehabilitációjára. A 2006-os évben megtörtént a műtárgyak nagy részének restaurálása. A tárgyakat a téli időszakra jellemző magas páratartalom miatt nem lehetett visszahelyezni az eredeti helyűkre.

2. 14. 2. Népviselési Gyűjtemény

A Magyar Népviselési Gyűjteményt 1996-ban alapította a település önkormányzata, melyben a magyarság múltjára és jelenére vonatkozó muzeális értékű tárgyi emlékek láthatók. A gyűjtemény anyagát Hamar János népi iparművész ajándékozta a településnek. A múzeum egész évben nyitva van, két hétköznap és hétfőgőn 4 órásh teremőr látja el a teendőket. A gyűjteményben a Holdvilág-árok Természetjáró Egyesület idegenforgalmi irodát működtet kedvezményes belföldi és külföldi utak szervezésével. Ezen kívül, propagálja a város intézményeinek, civil szervezeteinek különböző rendezvényeit, árusítja az önkormányzat által kiadott könyveket.

A József Attila úti épület azonban, melyben a gyűjtemény helyet kapott, jelenleg siralmas állapotban van, teljes felújításra/átépítésre szorul. Szükség van az épület teljes funkcionális felújítására, korszerűsítésére. A múzeum udvarán célszerű és jól kihasználható lenne egy pajta foglalkozások céljából. Nyári időszakban intenzívebb nyitva tartás (hét közben is, hétfőgőn és ünnepnapokon). A múzeumi „gondnok” feladatainak és munkaidejének bővítése: tárlatvezetés, foglalkozások szervezése,

helytörténeti vonatkozású dokumentumok árusítása, pomázi rendezvények propagálása, művelődésszervezői feladatok ellátása. (Pl. kültéri „nagyrendezvények” szervezése), idegenforgalmi tevékenység. Megbízási díjas muzeológus, restaurátor alkalmazása esetenként, szükség szerint (tárgyak restaurálása, gyűjtés, nyilvántartásba vétel, szakszerű kezelés, kiállítások szervezése, leltár, stb.).

2. 14. 3. Galériák, kiállítótermek, magángyűjtemények

Pomáz Város Önkormányzata tervei között szerepel a József Attila úti épület teljes átalakítása után egy többfunkciós épület létrehozása a helyi kulturális értékek és a települési információs pontja kialakítása céljából. Az épületben Galéria, Tourinform Iroda kapna helyet, valamint a Népriseleti Gyűjtemény. Ide tartozik a Teleki-Wattay kastély termeinek javasolt hasznosítása helyi művészek alkotásainak időszakos és/vagy kiállítására külső művészeti szakértő csoport bevonásával az arra érdemes alkotások, gyűjtemények, sorozatok esetében. Kisebb kiterjedésű műalkotások, kislapsztikák időszakos és/vagy állandó bemutatására a József Attila úti – leendő – kiállítóterem/galériatermek lennének hivatottak. Utóbbi kiállításainak szervezése, gondozása, a kiállítással kapcsolatos egyéb teendők a PMHK hatáskörébe tartoznának.

2. 15. Egyházak

Településünkön három jelentős vallás hívei élnek és rendelkeznek saját templommal. A katolikus, a református és a görögkeleti szerb egyház. Emellett az evangélikus és a zsidó felekezetnek vannak a település múltjából eredően hagyományai. A helyi egyházak működésére vonatkozó aktuális, friss információkat külön is várjuk a koncepció véglegesített változatának megfogalmazásához.

2. 15. 1. Evangélikus

A budai oldalon élő evangélikusok gyülekezetekké szerveződése a 19. század közepétől a Budai várból indult el. Másfél évszázad alatt 14 anyaegyházközség alakult, amely közül Szentendre és környéke az egyik legfiatalabb. A Dunakanyar ölelésében több mint 1200 evangélikus él. A Szentendrei (és dunakanyari) evangélikus közösség 1941-ben szerveződött egyházközséggé, templomuk, így rendszeres istentiszteleti helyük Szentendre belvárosában található. Szentendre szórványához tartozó 13 település közül a lutheri reformáció örökösei legnagyobb számban Pomázon találhatóak. A 2001-es népszámlálási adatok szerint az itt élő evangélikusok száma 163. A pomázi evangélikus közösség saját templommal nem rendelkezik, istentiszteleteiket minden hónap 1. és 2. vasárnapján 8.30-kor a református gyülekezeti teremben (Pomáz, Hősök tere 1.) tartják. A felekezet lekipásztora 2007 ősze óta Horváth-Hegyi Olivér. További információ a gyülekezet életéről a www.szentendre.lutheran.hu weboldalon található.

2. 15. 2. Görög katolikus

A település történetében megemlítendő felekezet.

2. 15. 3. Református

A református templomot 1814-28 között építették. Ellátja Csobánka és Budakalász református híveinek lelkipályozását. Budakalász önálló parókiát létesített, így Csobánka és Pomáz református híveinek lelki gondozását látja el. 1999, férje halála óta teljesített református lelkési szolgálatot Pap Lászlóné, a lelkész asszony nyugdíjba vonulása (2006) óta Nyilas Zoltán a település lekipásztora. A legutóbbi népszámláláskor Pomázon több mint kétezren vallották magukat reformátusnak, nagyszámú a gyülekezetet rendszeresen látogatók száma is. A közösség munkáját a Pomázi Református Gyülekezetért Alapítvány segíti. A református gyülekezetben az ifjúsági és felnőtt istentiszteleteken kívül hetente van Biblia-óra, ifjúsági csoport, asszony és fiatalasszony kör. Eredményesen működik a felnőtt (Psalmus) és ifjúsági kórus. Népszerű a

gyermek (óvodástól 14 éves korig) részére szervezett vasárnapi iskola, amelynek keretében énekelnek, táncolnak, különböző foglalkozásokat tartanak. Gyakori az idősök meglátogatása, rendszeresen szerveznek bibliaórát és szeretetvendégséget Dolinán és Kiskovácsiban. Minden évben megrendezik a karácsonyi ünnepséget színvonalas műsorral. A református egyház keretein belül jelentősek a felnőttek és fiatalok részére szervezett külföldi cserekapcsolatok (Erdély, Kárpátalja, Hollandia), a belföldi kirándulások, táborozások, a gyermeküdültetés (Szabolcsban, a Zemplénben és a Dunántúlon), a testkultúra terén a labdarúgás (Észak-Pesti Egyházmegye Labdarúgó Torna 6 éven keresztül első helyezés).

2. 15. 4. Római katolikus

Létszámát tekintve a legnagyobb vallási felekezet a városban. A településen végzett kulturális és szociális tevékenysége egyaránt tiszteletre méltó. E tevékenységek ellátásához két intézmény áll az egyház rendelkezésére az önkormányzati és külföldi segítséggel épült Karitasz-ház, ahol évente 3-4 alkalommal igényes kulturális előadásokat tartanak magas vendéglétszám előtt. A katolikus egyház több fontos társadalmi szervezetet, tevékenységcsoportot működtet, működésüket az ökumenikusság jellemzi: többek között nagycsaládosok klubja, a cserkészek, idősök és baba-mama klub. A katolikus templom 1768-ban épült. Az évek során többször átépítették, bővítették.

2. 15. 5. Szerb ortodox

A szerbség a XVII. században került a török miatt elnéptelenedett Pomáz faluba. Vallásuk az eredeti lakhelyükön uralkodó bizánci keresztény, az ortodox vallás volt, és jelenleg is az. A vallás meghatározó volt nyelvük, szokásaik, összetartozásuk, identitásuk hosszú időn keresztül megmaradásában. Egészen 1950-es évek végéig saját iskolájuk volt, sőt 1954-ig kollégium is volt a nem itt lakó szerb-horvát gyerekek általános és középiskolai oktatásának elősegítésére. A szerb templom 1719-22 között épült.

2. 15. 6. Zsidó

A település története során jelen lévő egyházi felekezet. Létszámuk, kulturális jelentőségük mára elenyésző.

2. 16. Nemzetiségek

A pomázi kisebbségeket a város anyagi támogatásban részesíti, velük együttműködési megállapodások keretében együtt tevékenykedik a nemzetiségi hagyományok továbbéléséért, a kisebbségi lét gyakorlását segítő feltételek megteremtéséért. A helyi nemzetiségek éltek a kisebbségi törvényben biztosított lehetőségeikkel és megválasztották kisebbségi önkormányzataikat. A nemzetiségek fontosságának szimbóluma Pomáz város címerében megjelenő ötágú fa, mely a település öt nemzetiségét jelképezi.

2. 16. 1. Cigány

A pomázi cigány kisebbség közösségi életének szervezője a Pomázi Cigány Kisebbségi Önkormányzat, amely 1994 óta működik, közel 2000 pomázi cigány képviselőt látja el. Elnöke 2002 óta Varga Mária.

2. 16. 2. Német

A pomázi német kisebbség 1991-ben szerveződött egyesületi formába, melynek legfőbb feladata a helyi sváb hagyományok, szokások, nyelvhasználat újraélesztése volt. (Ld. Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület) Az egyesület megalakításáig a német származású emberek németiségüket elsősorban a kitelepített családtagjaikkal, rokonaikkal, barátaikkal való kapcsolattartásban élhették meg. A német nyelv elsajátítására irányuló törekvések már az ezt megelőző években is voltak

(többek között az iskolai, óvodai csoportok). A kisebbségi törvény 1993-ban a német nemzetiségi oktatás előfeltételeként előírta a nevelésben, oktatásban részt vevő óvónők és tanítók számára a nemzetiségi német szakirányú képzést. A pedagógusképzéshez szükséges anyagi feltételeket Pomáz Város Önkormányzata és a Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat biztosította, így a német származású családok a Német Nemzetiségi Általános Iskolában, valamint a Mesedombi Óvodában élhetnek a nemzetiségi nevelés, oktatás lehetőségével.

A pomázi németeknek 1994 óta van önkormányzata, hivatalos neve Pomázi Német Kisebbségi Önkormányzat. Az önkormányzat elnöke Szilávikné Katona Mária, aki 2002 óta tölti be ezt a tiszteket. A PNKÖ a helyi németiség érdekvédelmi szerve, eszmei, jogi, szervezési, koordinálási és anyagi támogatást nyújt a nemzetiségi intézmények hagyományörző tevékenységéhez, munkájához (iskola, óvoda, egyesület, múzeum), szükség esetén elősegíti a nemzetiséghez, németajkú lakossághoz tartozó családok, személyek problémájának megoldását (iskolai ajánlás, szociális rászorultság, közügyekkel kapcsolatos tájékoztatás stb.) is. A PNKÖ kezdeményezte a helyi nemzetiség történelméhez, kultúrájához, életviteléhez tartozó tárgyi és szellemi hagyatékok gyűjtését és rendszerezését. Ehhez a munkához nagy segítséget nyújtott Plank Antal és a Pomazer Heimatverein több tagja. A német önkormányzat aktív résztvevője Pomáz Város és Oberhausen-Rheinhausen testvérvárosi kapcsolatának és támogatója, elősegítője a civil közösségek kapcsolattartásának és új kapcsolatok felvételének. A PNKÖ támogat minden olyan kezdeményezést, amely a helyi németiség hagyományainak, kultúrájának, nyelvének fenntartására, megőrzésére irányul, tagjai rendszeres résztvevői, szervezői a német közösség rendezvényeinek.

A 2001-es népszámlálási adatok alapján 111 fő, 2006-ban 117 fő vallotta magát német nemzetiségűnek Pomázon, ettől azonban jóval több pomázinak van kötődése a német nemzetiséggel házasság, kitelepített rokonok, iskolai élet stb. révén. A két szervezet 1996 óta saját közösségi házában működik, melyet németországi és önkormányzati segítséggel építettek az egyesület tagjainak munkájával és támogatásával (Kossuth Lajos u. 48.).

A német önkormányzat partnerkapcsolataiban a régiós egyesülettel (Észak-Magyarországi Német Önkormányzatok Szövetsége), valamint az országos önkormányzattal tartanak fent kapcsolatot, részt vesznek az LDU (Magyarországi Németek Országos Önkormányzata) rendezvényein, kapcsolatot tartanak a környező települések német kisebbségi önkormányzataival, látogatják egymás rendezvényeit. A közösségi ház épületében múzeumot tartanak fenn, amely nemzetiségi viseleteket őriz. Szerepet vállalnak a kisebbség múltjához kapcsolódó műemlékek (pl. Sváb kereszt) állagának megőrzésében, kiadványt is szerkesztenek (pl. a pomázi németek történelmének dokumentumait feldolgozó *...mi mégis tovább élünk!* című könyv), évente szervezett hagyományos rendezvényük a sváb batyus bál, melyet augusztus 20-án rendeznek, nem csak a kisebbség tagjai számára.

2. 16. 3. Ruszin

A pomázi kisebbségek sorában a legkisebb tagsággal rendelkező a ruszin. A ruszin kisebbség közösségi életének szervezője a Pomázi Ruszin Kisebbségi Önkormányzat, a testület 32 tagot számlál. Tagjai Északkelet-Magyarországi és Kárpátaljai eredeti ruszinok leszármazottai, de identitásukat ma is vállalják. A testület elnöke Rieder József. Vállalt céljuk a ruszin hagyományok, népművészetük ápolása.

2. 16. 4. Szerb

A pomázi — és a pest megyei — szerb kisebbség közösségi életének szervezője a Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzat, amelynek elnöke Szimics Dragan. Az önkormányzat a körülbelül 250 helyi szerb lakos érdekképviselői szerve. A kisebbségi önkormányzat hitvallása, célja a szerb nemzetiség identitásának, kultúrájának, hagyományainak és elsősorban nyelvének megőrzése és ápolása. Az önkormányzat szorosan együttműködik az általa alapított Pomázi Szerb Kisebbségért Alapítvánnyal, melynek elnöke dr. Golub Iván. Az SZKÖ tevékenységét próbálja minél jobban összehangolni a környező települések szerb önkormányzataival, amit a közösen rendezett szerb regionális táborok, folklórestek bizonyítanak. Az önkormányzat tagjai részt vállalnak az országos és Pest megyei szerb önkormányzatok működésében is. Az SZKÖ együttműködik a helyi szerb egyházközség vezetésével, és segítséget nyújt egyházi ünnepek, rendezvények szervezésében, lebonyolításában (január 13., május

6.). Az SZKÖ törekszik arra, hogy az „új” pomáziakkal is megismertesse a szerbség hagyományait, kultúráját, néptáncincését, valamint gasztronómiáját.

A szerb kisebbség rendszeresen bekapcsolódik a városi rendezvényekbe, pl. szeptember 23-án, a Pomázi Napok rendezvény keretében szerb sátozt állít (szerb étel és ital specialitások, irodalmi művek, művészi alkotások kiállítása), az Opanke táncgyűttes 2-3 párral népviseletbe öltözött táncot mutat be. A vendégek kiszolgálását népviseletbe öltözött táncosok látják el, terveik között szerepel a Vujicsics zenekar színpadi fellépése is. Céljuk ezen a rendezvényen a szerb kisebbség ételeinek italainak kóstolóval egybekötött népszerűsítése, kultúra bemutatása szerb zenén és táncon keresztül. Lehetőség nyílik ilyenkor tánctanulásra is. Szeretnék a kultúrát ilyen módon ápolni és a szélesebb közönséggel megkedveltetni mind Pomázon, mind megyei ill. országos szinten.

Saját szervezésű rendezvényeikkel is igyekeznek a kisebbségi hagyományok, a kultúra fennmaradását szorgalmazni, kisebbségi együttléteket terveznek: Október 13-án Szerb Nap, december 19-én Szent Miklós ünnepnap, január 6-án szerb karácsony, január 13-án szerb szilveszter, május 6-án a Szent György-napi bál megtartása.

Rendezvényeinek várható pénzügyi forrásai, támogatások: Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzat, Pomáz Város Önkormányzat nemzetiségi-kisebbségi támogatásából és állami támogatásból, Pomáz Város Önkormányzat által biztosított sátor, étel – ital költségek finanszírozása, Pomáz Város Önkormányzat által biztosított Művelődési Ház terme, öltözők és színpad vagy szabadtéri színpad Művelődési Ház előtt, Pest megyei és Országos Szerb Kisebbségi Önkormányzat.

2008-as terveik között szerepel: szerb labdarúgó bajnokság szervezése Pomázon; Pest megyei szerb újság szerkesztése (éves kiadás); könyvtár újraindítása – irodalmi estek szervezése; magyarországi szerb írók könyveinek, műveinek bemutatása; pomázi szerb-német Múzeum újra aktiválása; Szerbiai utazási irodák részére bemutatni a lehetséges turisztikai programokat (szerb templom, temető, Nikola Tesla–Luppa ház, Teleki-Wattay kastély, pomázi nevezetességek stb.); nyári szerb néptáncbátor szervezése, illetve közös rendezvények szervezése más nemzetiségekkel; az SZKÖ által szervezett folklórfesztivál hagyománnyá válása; szerb nyelvű színházi vendégzereplések biztosítása a helyi lakosok számára, helyi és regionális néptáncgyűttesek patronálása, fellépési lehetőség biztosítása számukra. Terveik között szerepel a még összegyűjthető, a kisebbség múltjáról és jelenéről tanúskodó dokumentumok összegyűjtése és rendszerezése.

Az SZKÖ kezdeményezésére Pomáz városa 2006-ban testvérvárosi kapcsolatot létesített a boszniai Pále városával. A kapcsolatot a kisebbségi önkormányzat lehetőségeihez mérten próbálja ápolni és fejleszteni. Terveik között szerepel a két város oktatási intézményei és egyesületei közötti szoros kapcsolat kiépítése. Céljuk továbbá az anyanyelvi kultúra ápolásának elősegítésére a helyi szerb közösség számára legalább egy szerb nyelvű televíziós adás biztosítása.

2. 16. 5. Szlovák

A pomázi szlovákság 2002-ben szerveződött kisebbséggé. A pomázi szlovák kisebbség közösség életének szervezője a Pomázi Szlovák Kisebbségi Önkormányzat, melynek elnöke 2005 óta Horehled Milánné. Mindössze 58 ember regisztrálta magát szlováknak 2006-ban, ettől azonban vélhetően jóval többen vannak. Saját egyesületük nincs, de tagjai a Pilisi Szlovákok Egyesületének. Hitvallásuk, céljuk a szlovák nemzetiségi identitás és kultúra megőrzése. Ennek érdekében szlovák nyelvoktatást indítottak, mely két szinten zajlik, az anyanyelv oktatása mellett a szlovák hagyományokkal, életmóddal kapcsolatos nevelést is végeznek, amely az önkormányzat által biztosított épületben zajlik.

A pilisi falvakkal közösen népdal és néptánc-összejöveleteket szerveznek, rendszeresen utaznak az anyaországba, megismerni annak tájait, történelmét, kultúráját (pl. Pozsony, Bajmóc, Vöröskő vára), kiállításokat is szerveznek. 2006 januárjától működik a Szlovák Klub, ahol a kis közösség közös teázás, beszélgetés, közös éneklés segítségével építi az egymás iránti összetartást. A jövőbeli terveik között szerepel, hogy a Pomázon élő kisebbségi önkormányzatokkal, kisebbségekkel szeretnék szorosabb kapcsolatot, közös műsorokat, fellépéseket.

2. 17. Építészet, műemlékvédelem, szabadtéri szobrok, emléktáblák, közterek

2. 17. 1. Építészet, műemlékvédelem

2. 17. 1. 1. Országos műemléki védelem alatt álló építmények

Görög keleti templom, gótikus 14. századi eredetű, mai alakjában barokk, 1719-1722 (Szerb utca) — Sok középkori másodlagos kőfaragvánnyal, XV. századi keresztlő, rokokó ikonosztázai, színvonalas ikonokkal. Elsőrendű műemlék. Az ikonosztáz és a püspöki trónus igen jelentős barokk alkotás. Az ún. királykapu szárnyait az angyali üdvözlés jelenete díszíti. Az oldalkapukon Gábor és Mihály arkangyal képe látható. A keretezés is rendkívül igényes munka. A templom körül régi sírkövek láthatók.

Kolostorrom, román stílusú, 12. sz. (Nagykovácsi-pusztá)

Református templom, klasszicista, 1814-1828 (Hősök tere) — A település központjában álló templom 1814 és 1828 között épült klasszicista stílusban, a klasszicizmus vidéken ritka korai példája. Belső tere eredetileg kosárv-görbe alakú, faszervezetű dongával volt fedve, akkor a kórus rész architektúrája zavartalan volt. Mára az utólagos síkmennyezet a kórusrész szép árkádsorát most mintegy "lefejezi". A templom teljes berendezése is korabeli, igen szép és megtekintésre érdemes.

Római katolikus templom, barokk, 1768 átépítve (Templom tér) — A római katolikus templom 1763-1770 között épült (késő)barokk stílusban. A templomot többször bővítették, legutóbb a XX. század elején, amikor az oldalhajók épültek. A belső Jeges Ernő falképei díszítik (1952). Korábban a kerítés falában reneszánsz szentségfülke volt beépítve, ami ma az Orbán-kápolnában látható.

Római kori villa maradványai (Lugi dűlő)

Szent Orbán-kápolna, reneszánsz, 1519, pasztofórium (Templom tér)

Teleki-Wattay kastély, barokk, átalakítva eklektikus stílusban, 1773 (Templom tér 3.) — A Teleki kastély, korábban a Wattay család tulajdonát képező kastély 1773-ban készült barokk stílusban. Az épület 1783-tól református istentiszteleteknek adott helyet a templom felépüléséig, később kaszinó, polgári kör, katolikus olvasókör és temetkezési egyesület is működött a falakon belül. Az I. világháború vége után jelentősen átépítették, árvaházként, majd gyermekvédelmi intézményként hasznosították. Az épülethez kétszintes, óriási lovaskocsival járható pince tartozik. A homlokzat fődísz a kosárvéres pillérekön nyugvó tornác. Itt alkotott gróf Teleki József, a Magyar Tudományos Akadémia első elnöke. A kastélyt 2004 és 2006 között PHARE pályázat útján teljesen felújították, annak működtetésére 2007-től a Pomázi Zenekastély Kht. alakult, 2008-ban az épületben kezdi meg működését a Magyar Kórusok Háza. A tervek szerint az értékes barokk kastélykert is helyreállítható.

Teleki-Wattay kastélyhoz tartozó volt intéző ház, későbarokk (Templom tér 4.) — Az épület későbarokk stílusban épült, később kissé átalakították, a belső ajtók ma is szépek, eredeti állapotukban láthatóak. Az épületnél korábbi a pince.

Templomrom, középkori (Szent-dűlő)

Vár- és templomrom, gótikus, 14-15. sz. (Klisza-domb)

2. 17. 1. 2. Helyi védelem alatt álló építmények

2. 17. 1. 2. 1. Emlékművek

1956-os emlékmű (CBA körforgalom), Seres János Ferenc alkotása, 1996

I. világháborús emlékmű (Hősök tere)

II. világháborús és 56-os emlékmű (Kossuth Lajos utca)

Honlapítási emlékmű (Klisza-domb)

Luppa-Mandics mauzóleum (Klisza-domb) —

Szent család ivókút, 2001 (Szent István tér)

2. 17. 1. 2. Keresztek, vallási jelképek

Kálvária (római katolikus temető)
Magyar kereszt (Hősök tere)
Német kereszt (Diófa utca)
Szent György napi szerb emlékkereszt (Szabadság tér)
Szent Márk-napi kereszt (Ravatalozó utca) — Búzaszentelő, május 8-i körmenet
Szlovák kereszt (Beniczky utca)
Templom téri kereszt, 1808 (Templom tér)
Zsidó temető (Ady Endre utca)

2. 17. 1. 3. További műemlékek, műemlék jellegű épületek

Harangláb (Ady Endre utca)
Kopjafa (a Városháza parkjában)
Kúria, eklektikus (Beniczky utca 53.) — Kisnemesi kúria, ma iskolává alakítva, eklektikus, későromantikus.
Luppa-ház (Luppa Vidor utca 1.) — A XVIII. sz. második felében épült, a korai reform korban bővített, még ma is sok művészeti értékkel bíró Luppa majd Mandics ház külső díszei barokk megjelenése sajnos az államosítás utáni kivásárlást követően tudatos és átfontolt pusztításnak estek áldozatul: ennek eredményeképpen sikerült levetetni a műemlékjegyzékről. Karakteres, szép épület. Rokokó ablakrácsai jelenleg kerítéselemként és kútelfedésként funkcionálnak, valahai kosáríves, kökeretes barokk kapujának elmentett köveit a község ház udvarából lopták szét. Az épületben megfordult Nikola Tesla a jelentős szerb feltaláló is. Ennek emlékét ma szerb és magyar nyelvű tábla őrzi az épület falában.
Marschalkó villa (Orgona u. 3.)
Pestis emlékmű, szerb emlékkereszt, gótizáló, 1792 (Szabadság (Piac) tér)
Radnai-villa (Pap-malomnál)
Relief (Jankovits Gyula utca 31. szám alatti ház falán)
Régi megyei címer (Beniczky utca 53. szám alatti ház falán)
Római katolikus plébánia, késő barokk, 1771 (Templom tér) — Átalakítva. Pincéjében szép későbarokk szőlőprés.
Római kori szarkofág (a Városháza parkjában, Kossuth Lajos utca)
Szerb plébánia épülete (Plébánia u. 1.) — Vujicsics Tihamér szülőháza. Előtte az 5 utca találkozása alkotta kis teret Vujicsics térnek nevezték el.

2. 17. 2. Köztéri szobrok

Kapu 56-os szobor, 2006 (HÉV-állomás)
Jankovits Gyula mellszobra, 1990 (az orvosi rendelő parkjában, Kossuth Lajos utca)
Porpáczy Aladár mellszobra, 2004 (Huszár utca)
Szent Flórián szobor, 1996 (Luppa Vidor utca)
Szent-István szobor, 2002 (Szelistye)
Szent Vendel-szobor, 1921, a dombormű 2000-ben készült.

2. 17. 3. Emléktáblák

Dr. Alföldi András emléktáblája, 1995 (A Helytörténeti Gyűjtemény falán, Kossuth Lajos utca 48.)
Emléktábla az 1848–1849-es szabadságharc és forradalom emlékére, 1993 (a Városháza falán, Kossuth Lajos utca 23.)
Magyar-német nyelvű emléktábla a pomázi német anyanyelvű polgárok kitelepítésének emlékére, A kitelepítés 50. évfordulója alkalmából állította a Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület Közösségi házának falán, 1996 (Kossuth Lajos utca 48.)

Szerb-magyar nyelvű emléktábla az egykori Luppaház falán, mely tájékoztat arról, hogy 1881/82-ben és 1892-ben e házban járt a család rokona, Nikola Tesla az indukciós motor és rádió világhírű szerb feltalálója, 1994 (Luppa Vidor utca 1.)

Szabó Sándor labdarúgó emlékére, 1998

Vitéz Dr. Tiszolczy Lajos emléktáblája az orvosi rendelő falán, 1996 (Kossuth Lajos utca 21.)

Vujicsics Tihamér szülőházát jelölő tábla, 1977 (Plébánia utca 2.)

2. 17. 4. Tervezett szabadtéri szobrok, emléktáblák

Árpád-szobor — Árpád vezér halálának millicentenáriuma alkalmából Pomáz Város Önkormányzata 2007. szeptemberében nyilvános pályázatot hirdetett szobrászok, képzőművészek és építészek jelentkezését várva Árpád vezér szobrának és annak közvetlen környezetére vonatkozó képzőművészeti alkotás, emlékhely, „zarándokhely” megtervezésére, kialakítására. Az avatásra Árpád vezér halálának 1101. évfordulója alkalmából rendezendő megemlékező ünnepség alkalmából 2008. július 5-én kerül majd sor.

A részletes pályázati kiírás az Árpád-szobor bizottság honlapján olvasható: www.arpadszobor.pomaz.hu. A pályázat beadásának határideje 2008. január 5., az elbírálása 2008. január 31., az emlékhely elkészítésének határideje pedig 2008. július 31. A szóba került helyszínek közül a bizottság a Majdán-fennsík városba nyúló magaslatára (012/20 hrsz), a Messelia város feletti tetejére (0189/2 hrsz), illetve a Kliszán a Honalapítás emlékmű és Luppa mauzóleum közötti területre (298 hrsz) várta a pályázatokat. A pályázatok elbírálása folyamatban van.

Kommunizmus áldozatainak emléktáblája — Tervezett emléktábla. Avatás 2009. február 25. (Stratégiai Ütemterv 10. pont)

Romkert a Kliszán — Kulturális és történelmi feladata a városnak a Klisza domb alatt fekvő királynői vár feltárása. Az ásások megkezdése a közeli és távoli jövőben a város idegenforgalmi vonzerejét hivatott szolgálni. A várható felfedezések nyomán indokolt a munkálatok mielőbbi lehetőségének feltérképezése.

Stilizált kapu, „Pomáz, a Pilis kapuja” — A városba érkező úton stilizált kapu tervezésére és építésére pályázat kiírása 2008-ban. Avatás 2008. szeptember 23-án, Pomáz Város Napján (vagy 2009. augusztus 20-án). Cél: városmarketing, PR, a város (ill. a Pilis hegység) jelképévé válás.

Wass Albert szobra — Az emlékévkapcsán (2008) az erdélyi magyar költő tiszteletére Pomáz Város Önkormányzata szobrot kíván avatni.

2. 17. 5. Tervezett főutca-program, temető-rehabilitáció

Főutca-program — A főutca rehabilitációja a Kossuth Lajos utcai és a piactéri (Szabadság tér) házak homlokzatának felújítása az elkészült tervek alapján. A cél a főutca reprezentatív jellegnek, valamint — a piaci hagyományoknak és az őstermelők kérésének megfelelően — a piactér régi hangulatának és arculatának visszaállítása. Megvalósítás 2010-ig.

Temető-rehabilitáció — A temetők rehabilitációja, rendezettebbé tétele 2007-ben megkezdődött a katolikus, a református és az ortodox, szerb temetők bejáratánál új kovácsoltvas temetőkapuk elhelyezésével. A forrás az egyházaknak nyújtott önkormányzati támogatás kerete. 2008 és 2010 között folytatódik a temetők területének növelésével, a felekezetek tulajdonában álló temetők mellett köztemető kialakításával.

2. 18. Művészeti élet Pomázon

Pomáz város egyik fő sajátossága a településen meglévő végtelenül erős és gazdag művészeti orientáltság, művészi alkotókékv, művészeti fogékonyság. Az ellenállhatatlanul feltörő „művészeti gejzireket” az alkotó szabadság tiszteletben tartása mellett strukturált figyelemmel és gondoskodással (támogatás, működési és életter, reprezentáció és prezentáció) egy erre a területre

készült speciális értékmentő és fejlesztési programmal kell megsegíteni. A helyi művészeknek szerepük van és lesz is Pomáz köztereinek esztétikus és művészi kialakításában. A Kulturális Bizottság a Kulturális Konceptióban megfogalmazott elvek alapján időszakonként képzőművészeti pályázatok kiírásával segíti az ilyen irányú alkotómunkát. A helyi művészek számára a város a létrehozandó Galériában időszakos és állandó kiállítási lehetőséget biztosít. Továbbá szakmai (nem helyi) zsűri felállítását tervezzük a helyi művészek zsűrizésre felajánlott munkáit értékelendő. A megfelelőnek ítélt alkotásokat a Teleki-Wattay kastély termeiben kívánjuk elhelyezni időszakos, esetenként állandó jellegű esztétikai elemként a Pomázi Zenekastély összművészeti funkcionális működését is így módon segítve. A képzőművészet mellett az irodalmi műalkotások felkarolása is tervek között szerepel, kötetek kiadásának támogatásával, a művészek bevonásával a kulturális folyamatok alakításába. (Stratégiai Ütemterv 8., 9., 10., 11., 15., 18., 23., 24., 27., 28., 43., 44. pont)

2. 18. 1. Előadóművészek, társulatok, zenekarok

Bagó Bertalan — Színész, rendező.

Bánsági Ildikó (Budapest, 1947. október 19. -) — Jászai Mari díjas, ill. Kossuth-díjas színész, előadóművész. 1973-tól a József Attila Színház, 1976-tól a Vígsház, 1987-től a József Attila Színház tagja volt, 1990-től a Nemzeti Színház művésznője, újabban az Új Színházban, illetve a Veszprémi Petőfi Színházban játszik. 2 éve él Pomázon.

Blaton Antal — Karnagy

Borbély Mihály — szaxofonművész, Pomáz Díszpolgára

Delhusa Gjon (1953. augusztus 9. Oroslány -) — Énekes, előadóművész, stílusa: pop/rock, teen-rock, ill. etno-rock. Nem pomázi, de főként nemzetisége révén kötődik a településhez.

Egyházi Géza — (Pomáz, 1970. április 8. -) — Operett, opera, musical-énekes.

Fehér Júlia — Színész, előadóművész.

Für Anikó (Budapest, 1964. február 27. -) — Színész, előadóművész, a Madách Színház tagja.

Gáspár Kata — Színészpallánta, Bánsági Ildikó lánya, több film szereplője.

György Ádám — Zongoraművész.

Jánosi Dávid — Színész, előadóművész, Jánosi András szobrászművész fia.

Juhász Károly — Színész, előadóművész, a Veszprémi Petőfi Színház színésze.

Nagy János (Salgótarján 1971. március -) — Jazz zongorista, több jazz-rock formáció tagja, pl. Nagy János Trió, Free Style Chamber Orchestra.

Nagy Zoltán — színművész, Pomázért kitüntetett.

Németh Oszkár — Zenész, dobos, a Fonográf Együttes tagja.

Nyári Darinka (Budapest, 1981. január 29. -) — Színész, előadóművész.

Petrás János — Énekes.

Pomázi Ifjúsági Fúvószenekar

Pomázi Tűzoltózenekar

Pomázi Zenés Diákszínpad (1992-ben alakult)

Psalmus Kórus (1998-ban alakult)

Sipos Tamás és Sipos Péter — Az Irigy Hónaljmirigy Együttes tagjai.

Teleki-Wattay Művészeti Iskola Vegyeskara (Éneklő Ifjúság Arany Minősítés)

Szent Cecília Énekkar

Túri Lajos (Lui) — Énekes, a „kaméleonhangú”.

Városi Kamarazenekar (2000-ben alakult)

Vujicsics Tihamér (Pomáz, 1929. február 23. — Damaszkusz, Szíria, 1975. augusztus 19-20.) — Zeneszerző, népzene kutató. Szülőházán (Plébánia u. 2.) portréjával díszített emléktábla őrzi emlékét.

Vujicsics Együttes (1974-ben alakult együttes, 1976-tól ezen a néven működnek) — Délszláv folklór zenei hagyományok őrzői, Szentendre, Pomáz, Csobánka, Budakalász szerb közösségeiben megőrzött népzenei hagyományok ápolására szerveződött.

2. 18. 2. Képzőművészek

Ádány Lajos — Fafaragó

Ásztai Csaba — Festő-, grafikus-, formatervező művész.

Bolyki István — Képzőművész, lapkiadó, a Pomázi Művészek Társaságának elnöke.

B. Reszler Gábor (1942. január 19. -) — Festőművész, szobrász, grafikus

Erdős Géza † — Festőművész, Munkácsy-díjas.

Gyurgyik Zsuzsanna (1975 -) — Képzőművész, Somodi László tanítványa, a Szentendrei Vajda Lajos Stúdió tagja.

H. Csuta Anna — Keramikus.

Imre Lajos — Grafikus.

Jakab György — Csont- és fafaragó. Többek között a klisza dombi országzászló rúd alkotója.

Jankovich Gyula † — Szobrászművész, 15 éven át élt Pomázon, az ő alkotása az I. világháború hőseinek emléket állító Honvéd-emlékmű a Hősök terén.

Jánosi András † 2006 — Festő, szobrász, költő.

Kis János — Képzőművész-tanár.

Lukács János — Festőművész.

Oltvainé Dancsó Ilona — Festőművész.

Orgoványi Anikó — Festőművész.

Nagy György — Fotóművész-tanár.

Papp Erzsébet — Textilművész.

Petrás Mária — Keramikus, népdalénekes.

Radnóti György — Formatervező iparművész.

Seres János Ferenc (Medgyesbodzás, 1953 -) — Szobrászművész.

Somodi László — Festőművész.

Szatmári Varga Ágnes (KABÓ) — Grafikusművész.

Szilárdyné Szalai Margit (1902 — 1989) — Iparművész.

Sziva Vera — Ikonfestő.

Szűcs László — Szobrász, művészrestaurátor.

Törő Rozália — Festőművész.

Wrábel Sándor (Budapest, 1926 — 1992) — Festőművész, Pór Bertalan tanítványa, 1945-ben a Szovjetunióba száműzték, később Olaszországban élt, díjakat nyert, Milánóban doktorált. A Magyarországon mellőzött festő 1978-ban költözött Pomázra, amikor családjával együtt kilakoltatták békásmegyeri házából.

2. 19. Testvér- és partnervárosi/települési kapcsolatok — hazai, határon túli magyar, uniós illetve tágabb nemzetközi kapcsolatok

Pomáz Város Önkormányzata az Önkormányzati Kulturális Támogatási Alapban elkülönített keretből finanszírozza a testvértelépések közötti kapcsolatok ápolását.

2. 19. 1. Városi szintű partnertelepülések

Apaj (Magyarország) — Apaj, a Kiskunság kapuja. Honlapjuk: www.apaj.hu. A település első okleveles említése 1291-ből ismert Opoy néven. Elhelyezkedése közvetlenül Dömsöd mellett, régen ahhoz tartozó pusztá. A terület birtokosa 1340 előtt a Rozgonyi, majd az Apaj családé, ezt követően a török fennhatóság után a Bosnyák, majd házasságkötés révén a Balassa család tulajdona. A 17. század végén a Koháry család kezébe kerül, az 1848/49-es szabadságharc után Szász Coburg Ágoston tulajdonolja öröklés révén. A II. világháború után szovjet tulajdon lesz. A magyar állam, visszakapva tulajdonát Dömsödhöz csatolja a települést, létrehozva területén a Kiskunsági Állami Gazdaságot. Ennek rohamos fejlődése révén vált közigazgatásilag

önálló helységgé Apaj 1985-ben. Lakossága 1230 fő, infrastruktúrával ellátott falu. A település egy szakasza része a Kiskunsági Nemzeti Park területének, itt található Magyarország egyetlen szoloncsák-szikes összefüggő pusztája, ritka növény- és állatvilágával vonzza a természeti kincseket szerető látogatókat. A testvérkapcsolat kezdeményezője Hegedűs Lajosné, Pomáz szülőtte, akit Apaj polgármesterévé választottak 3 cikluson keresztül.

Blaenau-Gwent (Wales) — Oberhausen-Rheinhausen partnertelepülése, mellyel a Pomáz is ápol külkapcsolatokat.

Oberhausen-Rheinhausen (Németország) — A testvérvárosi kapcsolat szervezett keretek között (testvérvárosi szerződés révén) 1991 óta működik a két település között, lazább személyes, baráti kötődések azonban már a rendszerváltás előtt is működtek. A testvérvárosi kapcsolat kiépítésének fő szorgalmazója Liebl Mary volt, aki egy Pomáztól kitelepített német család gyermeke, és aki a pomázi német nemzetiségi iskolába jött tanítani. Oberhausen-Rheinhausen 2007-ben ünnepelte fennállásának 800. évfordulóját. A nyári rendezvénysorozaton Pomáz város képviselőtestülete, a pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, valamint a pomázi Német Kisebbségi Önkormányzat képviselői is jelen voltak. Martin Büchner Bürgermeisterrel a városvezetésnek kiváló kapcsolata alakult ki, a két település közötti együttműködés széles körű a mikulásvárástól a gyermekek nyári csere-táboroztatásáig. 2002-ben Oberhausen-Rheinhauseni Pomázt Segítő Kulturális Egyesület is létrejött a két település közötti testvérkapcsolatok ápolására Caludia Deutsch vezetésével.

Krzywin (Lengyelország) — 1998-ban történt önkormányzati szintű kapcsolatfelvétel a lengyelországi Krzywien városával. Az elmúlt években a kapcsolat meggyengült.

Pála (Bosznia-Hercegovina) — 2006-ban kötött települések közötti szerződés értelmében Pomáz partnertelepülése.

Rangelsdorf (Ausztria) — Oberhausen-Reinhausen partnertelepülése, mellyel a Pomáz is ápol külkapcsolatokat.

Sisheim-Waldangelock (Németország) — Az 1946-ban kitelepített pomáziak kulturális központjának számító település.

Visk (Ukrajna) — A testvértelepülési kapcsolat Visk-kel, mely a viski református gimnázium támogatásában és egyéb segélyszállítmányok szervezésében nyilvánul meg. Jelenleg nem aktív kapcsolat.

2. 19. 1. Intézmények, civilek partnerkapcsolatai

Angelbachtal (Németország) — Pomázi Tűzoltó Egyesület

Belgrad (Szerbia) — Opanke Hagyományörző Kulturális Egyesület

Blatne (Szlovákia) — Pomázi Tűzoltó Egyesület

Izmit (Törökország) — Pomázi Tűzoltó Egyesület

Kobátfalva (Románia, Erdély) — Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola

Krzywin (Lengyelország) — Pomázi Tűzoltó Egyesület

Lausanne (Svájc) — Ifjúsági Fúvószenekar

Marosszentgyörgy (Románia) — Psalmus Kórus

Novi Sad (Szerbia) — Teleki-Wattay Művészeti Iskola

Oberhausen-Rheinhausen (Németország) — Pomázi Tűzoltó Egyesület, Német Nemzetiségi Általános Iskola, Mesedombi Óvoda

Palics (Szerbia, Vajdaság) — Mesevölgyi Óvoda

Ratstat (Ausztria) — Német Nemzetiségi Általános Iskola

Sisheim-Waldangelock (Németország) — Pomázi Német Kulturális Egyesület

Újvidék (Szerbia, Vajdaság), Josip Slavensky Zeneiskola — Teleki-Wattay Művészeti Iskola

Volda (Norvégia) — Psalmus Kórus

Zilah (Románia) — Psalmus Kórus

2. 20. Egyéb kulturális „iparágak”: kiadói tevékenység, kézművesség, népművészet, hagyományőrzés

2. 20. 1. Kiadói tevékenység

Comenius Kiadó Kft. (Meselia u. 11.)

Geobook Kiadó

Kráter Műhely Egyesület (Búzavirág utca 2.)

Pomáz Kht. (Kossuth Lajos u. 23-25.)

Pomáz Város Önkormányzata (Kossuth Lajos utca 23-25.) — Kiadói tevékenysége révén önálló, vagy társfinanszírozóként számos hasznos, Pomáz Város hagyományait őregbítő, dokumentáló kiadványnak volt és lesz a „gazdája”.

Rovás Kft. (József A. u. 27.)

2. 20. 2. Kézművesség, népművészet, hagyományőrzés

Magyar Vár Alapítvány

Motolla Hagyományőrző Műhely

2. 21. Kulturális infrastruktúra: városi honlap (lásd média), szálláshelyek száma (ld. idegenforgalom), parkolási lehetőségek, információs táblarendszer, városmarketing, PR, kommunikáció

Szálláshelyek — Az idegenforgalmi koncepció tartalmazza majd a szálláshelyek számát, minőségi fokát és a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások fajtáit, minőségét. (Stratégiai Ütemterv 25. pont)

Parkolási lehetőségek — A Teleki-Wattay kastély udvara 50-60 gépjármű befogadására alkalmas egy-egy rendezvény ideje alatt. A Magyar Vár környéke ugyancsak alkalmas az autóval érkezők „befogadására” a terület közelében. Egyéb szervezett parkolási lehetőség a Szelistye területén, az épülő lakóparkok és bevásárló központ környékén lesz kialakítva.

Információs táblarendszer — Szükséges a kialakításuk folyamatosan, ütemezetten. A táblák az utcaneveket és a fontosabb intézményeket, nevezetességeket tartalmazzák majd. (Stratégiai Ütemterv 30., 31., 35. pont)

Városmarketing, PR — A városmarketing egyik fontos eleme a testvérvárosi kapcsolatok ápolása és bővítése. Az információs táblák elhelyezése a megfelelő helyeken, információs térkép elhelyezése a HÉV-megállóban, illetve a városközpontban, Pilis-kapu elhelyezése a városba bejövő bekötőúton Szentendre felől, ajándéktárgyak készítése az ide látogató vendégeinknek (pl. korszó, naptár, képeslap, stb. Tourinform Iroda létesítése, ahol minden pomázi természeti és kulturális látnivalóról információt kaphat, térképet, ajándéktárgyat, belépőjegyet vásárolhat stb., célzott és hatékony promóció.

Marketing-elemek: Pomáz a „Pilis Kapuja” — Stilizált kapu, kiadványok; Pomáz a középkori templomok városa — Romkert, Sashegyi Sándor Városi Helytörténeti Vetélkedő; A Zöld Város — Klímabarát település, zöldturizmus—túraútvonalak, kulcsosházak, Óko-iskola, Barokk Kert a Teleki-Wattay Kastélyban, lovas-turizmus; Pomáz, a Zene és a Filmművészet Városa — Filmstúdió, Animációs Filmstúdió (Művészeti Stúdió), Erményi Stúdió, Pomázi Zenekastély, Teleki-Wattay Művészeti Iskola; Pomáz, Szabadidőpark a Főváros mellett — Magyar Vár Kulturális Szabadidő Központ, Romkert és Emlékpark, Kőszínház; Vizuális eszközök — logo, kapu, média. (Stratégiai Ütemterv 46. pont)

Kommunikáció — Településen belül és kívül a médiumokkal való folyamatos kapcsolattartás, a lakosság információkkal való ellátása. (Stratégiai Ütemterv 1., 3., 6., 7., 14., 17., 30., 31., 34. pont)

2. 22. Kulturális tevékenységet elismerő díjak, kitüntetések

Pomázért Díj — A kitüntetés annak a személynek adományozható, aki életművében, konkrét cselekedetében Pomáz hírnevét öregbítette, a polgárok életvitelét szebbé, boldogabbá, gazdagabbá tette, önzetlen áldozatvállalásával alkotott, nevelt, huzamosabb ideig közösségi munkát végzett. A kitüntetés közösségek számára, valamint posztumusz is adományozható. A kitüntetés átadására évente egy alkalommal, október 23-án, a városi ünnepségen kerül sor.

1992-ben Gyurgyik Gyuláné, Jaksity Iván, Csordás Ernő, Plank Antal, Dr. Tregele Kálmánné, Borszéki Márton, posztumusz: Csobán Ignác, Bukovics Béla, Dr. Tiszolczy Lajos, Csata László. 1993-ban Somodi László, a Szerb Klub, a Pomázi Önkéntes Tűzoltó Egyesület, a Porpáczy Aladár Kertbarát Klub, posztumusz: Tölgyes Kálmán, Demeter József, Beslity István, Leidinger Gyula, Kacsovszky Andor. 1994-ben Fühl Angi, Holló Sarolta, Varga János, Sárréti Pál, Oberhausen-Rheinhausen képviselő-testülete, Waldangeloch-i Volt Pomáziak Kulturális Egyesülete, posztumusz: Dr. Koronka Gábor. 1995-ben Egyed Sándor, a Vujicsics Együttes. 1996-ban Margaret Pospichl, Jürgen Schön, Schleer Károly, Mary Liebl, Hamar Jánosné, Leidinger Gyula, az Opanke Táncegyüttes, Ásztai Csabáné, Oltvainé Dancsó Ilona, posztumusz: Nyári Károly, Cserbakői Endre, Erdélyi Károly, Erdélyi Sándor. 1997-ben Czolk János, Melczér Géza, posztumusz: Szabó Sándor. 1998-ban Nagy Zoltán, Szörényi Levente, a Pomázi Zeneiskola Alkotóközössége. 1999-ben Csordás Tibor, Légrádi Istvánné. 2000-ben Kollár Vendel, a Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, Könczöl Dánielné, posztumusz: Scheck Mátyásné. 2001-ben Korausz Ferenc, Tímár Gergelyné, posztumusz: Pap László. 2002-ben Csere László, Tóth Ferenc, Csaut József, a Pomázi Polgárőrség. 2003-ban Chyba Zoltán, posztumusz: Abzsity Zsigmond. 2004-ben Csordás Tiborné. 2005-ben Alanyai József, posztumusz Bencsik Endre. 2007-ben dr. Juhár Jánosné, 2008-ban Ádám György kapták a kitüntetést.

Pomáz Díszpolgára — A kitüntetés annak a pomázi vagy másutt lakó, magyar vagy külföldi állampolgárnak adományozható, aki Pomáz városért és azon túlmenően a magyarságért, hazánkért valamilyen kiemelkedőt — legyen az eszmei, szellemi, tárgyi vagy anyagi természetű — cselekedett. A díszpolgári cím személyi kitüntetés, posztumusz is adományozható. A kitüntetés átadására évente egy alkalommal, október 23-án a városi ünnepségen kerül sor.

1993. évben Dr. Brezanóczy János, id. Farkas Zoltán, Klaus Dieter Heller kapott díszpolgári címet, illetve posztumuszdíjak kaptak: Dr. Radványi Géza, Bóna Zsigmond, Czimmer Tibor, Mészáros György, és Katona Sándor. 1994-ben Héder Géza és Rudas András, posztumusz: Dr. Alföldi András és Szutter János. 1995-ben Dr. Habsburg Ottó, Dr. Papp István, Dr. Tregele Kálmán, Schmidt Jánosné. 1996-ban Tóth Pálné, posztumusz: ifj. Réfi Péter. 1998-ban Plank Antal. 1999-ben Dúcz László, posztumusz: Balogh Gyula, Fodorné Kriskó Iringó. 2000-ben Dr. Juhár János, Dr. Regius Ferenc, posztumusz: Vujicsics Tihamér. 2001-ben Melczér Géza. 2002-ben Pospichl Margit és Borszéki Márton. 2003-ban Dr. Szilárdy Zoltán, posztumusz: Wrabel Sándor. 2004-ben Majoros István. 2005-ben Dr. Golub Iván és Borbély Mihály, posztumusz: Bencze Dezső. 2007-ben Jánosi András kapott posztumusz díszpolgári címet. 2008-ban Kulin Imre, Pomáz egykori polgármestere kapta meg a kitüntetést.

Pomázi Művészeti Díj — A kulturális közélet szereplőinek javaslata alapján megfontolásra javasoljuk a díj alapítását a településen tevékenykedő kiemelkedő művészeti tevékenységért.

Pomáz Közművelődésért Díj — Kiemelkedő közművelődési tevékenységért adományozható, évente legfeljebb kettő adható. A kitüntetés átadására évente egy alkalommal, szeptember 23-án Pomáz Város Napján kerül sor. 2007-ben Fodor Gizella könyvtárvezető, 2008-ban Kiss János képzőművész kapta.

Pomáz Közoktatásért Díj — Kiemelkedő közoktatási tevékenységért adományozható, 2007-ben a Kulturális Bizottság javaslata mentén alapított díj. A kitüntetés átadására évente egy alkalommal, augusztus 20-án kerül sor. 2007-ben Sáfrányné Sági Livia, a Mátyás Király Általános Iskola tanára, 2008-ban Herpai Sándorné, a Sashegyi Iskola tanítója kapta.

Pomázi Testnevelési és Sport Díj — Kiemelkedő sporttevékenységért adományozható díj. A kitüntetés átadására évente egy alkalommal, szeptember 23-án Pomáz Város Napján kerül sor.

2. 23. Híres szülöttei és/vagy látogatói a városnak

2. 23. 1. A város híres szülöttei, híres, ismert pomáziak

Dr. Alföldi András (Pomáz, 1895. augusztus 27. — Princeton, USA, 1981. február 12.) — Régész, ókortörténész, világhírű tudós, számos akadémia tagja, több egyetem díszdoktora, a helytörténeti gyűjtemény épületében pomázi működését emléktábla őrzi.

Dúcz László — Történész, autodidakta néprajzkutató, író.

Dr. Golub Iván — A Magyar Kórházszövetség volt elnöke, főigazgató főorvos, Uzsoki utcai kórház, a magyarországi szerb közélet aktív szereplője, a Szerb Demokratikus Szövetség, illetve az Országos Szerb Önkormányzat Közgyűlésének és Elnökségének alapító tagja, létrejötté óta a Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzat elnöke, 2005-ben a Magyar Köztársaság miniszterelnöke által alapított Kisebbségért Díjban részesült, Pomáz Díszpolgára.

Dr. Tóth Gábor (1935 — 1999) — Matematika — fizika szakos tanár, az Eötvös Lóránd Fizikai Társulat tagja, Gyulai Zoltán-díjas fizikus. A Budapesti Műszaki Egyetem Fizika Tanszékének docense, IUVSTA Magyar Nemzeti Bizottságának tagja.

Gróf Apponyi Albert (1846. május 29. — 1933) — Konzervatív országgyűlési képviselő, két alkalommal, 1906-tól 1910-ig és 1918-ban vallás- és közoktatási miniszter, 1919-1920-ban Magyarországot képviseli a békekonferencián, a Magyar Tudományos Akadémia 1887-ben rendes tagjává, a Magyar Külügyi Társaság, a Szent István Akadémia elnökévé választotta, több egyetem (a pécsi, a kolozsvári, a budapesti) ajándékozta meg tiszteletbeli doktori címmel, Pomáz város díszpolgára.

Gróf Teleki József — Erdély kormányzója, az MTA első elnöke, pomázi földbirtokos.

Glykais Gyula — Kardvívó, Olimpiai Bajnok (1928, Amszterdam, 1932, Los Angeles).

Egervári Sándor — Labdarúgó, az MTK labdarúgócsapatának szakvezetője.

Jaksity Iván — Esperes, plébános, helytörténész.

Hamar János — Népművész, grafikus, festő, gyűjtő, kutató.

Kemecsey Imre — Kajak-kenus, olimpiai ezüstérmes (1960, Róma).

Konczek József (1942. február 14. -) — Költő, író, irodalomtörténész.

Luppa Péter (Pomáz, 1838. június 21. — Pomáz, 1904. december 28.) — Pomázi földbirtokos, mérnök, országgyűlési képviselő. Egyetemi éve alatt, 1857-ben, öt társával Bécsből csónakon mentek le a Fekete-tengerig. Erről a *Napkelet* című újságban számolt be 1858-ban. Nevét sziget őrzi a Dunán.

Luppa Vidor — Egyház- és településtámogató földbirtokos.

Majoros István (Budapest, 1974. július 11. -) — Birkózó, Olimpiai Bajnok (2004, Athén), Ifjúsági Világbajnok (1990), Európa Bajnok (2000), Magyar Bajnok (1997, 98, 99, 2001).

Pintér Sándor — Válogatott labdarúgó.

Plank Antal (1922 —) — Pomáztól 1946-ban kitelepített sváb író, múzeumlalapító, Pomáz Város Díszpolgára

Porpáczy Aladár (1903 — 1965) Kossuth-díjas tudós és növénynevelő kertész, szobrárt, Seres János szobrászművész alkotását, 2004-ben avatták fel a Művelődési Ház előtti téren. A Pomázi Kertbarátok Egyesülete az ő nevét viseli.

Prause Gyula (1891 — 1968) — Mozdonykészítő mester.

Pákolicz Mihály — Költő

Radnai Miklós — Zeneszerző, zenekritikus, a Magyar Állami Operaház egykori igazgatója. Évekig Pomázon, az úgynevezett Radnai-villában élt.

Sashegyi Sándor — Régész, őstörténész, író, a környék, többek között a Holdvilág-árok legendájának kutatója.

Schiffer Anna — Ifjúsági karate-világbajnok (2004).

Dr. Szilárdy Zoltán — Áldozópap, művészettörténész.

Szöke István Atilla (1962. január 14. -) — Költő.

Ternovszky Béla — Rajzfilmrendező.

Dr. Tiszolczy Lajos — Pomázi háziorvos.

Tomasevics Zorka — Szinkronrendező.

Tóth Ferenc — Helytörténész, Pomázért kitüntetett.

Turcsány Péter (Budapest, 1951. március 7. -) — Könyvkiadó, költő, író, esszéíró, a Kráter Műhely Egyesület elnöke, a Polisz folyóirat szerkesztője, Wass Albert hagyatékának gondozója.

Vujicsics Tihamér (Pomáz, 1929. február 23. — Damaszkusz, Szíria, 1975. augusztus 19-20.) — Zeneszerző, népzenekutató. Szülőházán (Plébánia u. 2.) portréjával díszített emléktábla őrzi emlékét.

2. 23. 2. Híres látogatók Pomázon

Pálóczi Horváth Ádám — 1783-ban gr. Teleki József pomázi birtokán földmérőként dolgozott. A Pest Megyei Levéltár, a Kiscelli Múzeum és az Országos Széchényi Könyvtár őrzi Pomázon készített szép kivitelű térképeit (pl. Pomáz, Budakalász, Nagykovácsi). Magyar György gazdatiszt révén itt került kapcsolatba Federspiel német hadnaggyal s vele a szabadkőműves mozgalommal.

Petőfi Sándor — 1845. szeptember 23-án Vahot Imrével és Vachott Sándorral megmászta a Kőhegyet. Teleki grófi jószágigazgatójának, Araday Károlynak a vendégei voltak. (A kőhegyi turistaház és a Petőfi emlékoszlop jelenleg Szentendre közigazgatási területéhez tartozik.) A helyi hagyomány szerint Petőfiék Pomázon az Iskola utcai ún. „hordós” házban töltötték az éjszakát. Hegyen ülök című versét az irodalom „Pest, 1845. október 16. — november 25.” keltezéssel jegyzi és borjádi látogatásához köti. A vers korábban keletkezhetett, mivel a Pesti Divatlap 1845. őszhó 2-án közölte (27. szám). Előbb nyomdába kellett kerülnie ahhoz, hogy október 2-án megjelenjen. Petőfi szeptember 23-án járt a Kőhegyen, ezért nagyobb a valószínűsége annak, hogy a kőhegyi kirándulás ihlette a verset.

Sir Roger Moore (2006. december 3.)

Teleki József gróf — 1825 után pomázi kastélyában írta a Hunyadiak koráról szóló művét. A Magyar Tudományos Akadémia elnöke volt.

Vujicsics D. Sztoján — 1933. május 15-én Pomázon született. Szülei Plébánia u. 2. sz. házában töltötte gyermekkorát. Itt gyerekeskedett testvére, Vujicsics Tihamér zeneszerző is. Édesapja, Vujicsics Dusán a szerb ortodox egyház budai püspökségének püspökhelyettese volt, haláláig Pomázon élt.

2. 24. Program-naptár — (hagyományos, évente ismétlődő) kulturális események, rendezvények

2. 24. 1. Hagományos városi rendezvények

Január 13. — Szerb Szilveszter (Szervező: Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzat)

Január 22. — Magyar Kultúra Napja — rendezvénysorozat (Szervező: PMHK, Teleki-Wattay Művészeti Iskola)

Január — február — Magyar Bál (Szervező: Magyar Vár Alapítvány, PMHK)

Január — február — Farsangi svábbál (Szervező: Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat, Pomázi Német Kulturális Egyesület)

Február — Farsangi Jótékonysági Bál (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)

Február 12. — Megemlékezés 1956 pomázi áldozatairól, hőseiről (Szervező: Polgármesteri Hivatal)

Február 25. — Megemlékezés a kommunizmus áldozatairól (Szervező: Polgármesteri Hivatal)

Március 12. — Megemlékezés a Pomáztól kitelepített német ajkú 1032 állampolgárról — koszorúzás, emlékműsorok (Szervező: Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat, Pomázi Német Kulturális Egyesület)

Március 14. — Az 1948-49-es forradalom és szabadságharc emlékére rendezett fáklyás felvonulás. (Szervező: PMHK)

Március 15. — Az 1948-49-es forradalom és szabadságharc emlékére rendezett városi ünnepség. (Szervező: Pomáz Kht. és PMHK), Petőfi emléktúra a Kőhegyre.

Március — Városi Pedagógiai Napok (Szervező: VIESZ)

Április — Országos Tekerős Találkozó (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)

Április — Regionális Kórustalálkozó (Szervező: Testvérműzsák Alapítvány)

- Május 6. — Szerb Ortodox Szent György nap (Szervező: Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzat)
- Május — Mátyás Jótékonyági Gála (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Május — Pomázi Lovas Majális a Magyar Vár Táborban (Szervező: Magyar Vár Alapítvány)
- Május — Dunakanyari Nemzetiségi Fesztivál — énekkarok, táncgyűttesek, zenekarok találkozója (Szervező: Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat, Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület)
- Június — augusztus — Nyári népművészeti, magyarságismereti alkotótáborok, szabadegyetem a Magyar Vár Táborban (Szervező: Magyar Vár Alapítvány)
- Június — augusztus — Zenés esték a Teleki kastélyban rendezvénysorozat hagyományának felelevenítése (Szervező: városi intézmények közreműködésével)
- Július 21. — Nyári napfordulós ünnepség a Klisán (Szervező: Honalapítási Egyesület, Magyar Vár Alapítvány)
- Augusztus 20. — Szent István napi rendezvények (búcsús forgatag, városi ünnepség, tűzijáték) (Szervező: Pomáz Kht. és PMHK)
- Augusztus 19 v 20. — Sváb batyus bál (Szervező: Pomázi Német Kisebbségi Önkormányzat, Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület)
- Szeptember 20-22. — Pomázi Kertbarátok Porpáczy Aladár Kertbarát Klubja terménybemutató kiállítása (Szervező: PMHK)
- Szeptember 23. — Pomáz Város Napja. 2000 óta évente megrendezésre kerülő egész napos rendezvény kicsiknek és nagyoknak (sátras sütés-főzés, főzőverseny, gyermekprogramok, színpadi zenés, táncos produkciók a város általános iskolásainak, óvodásainak, táncsoportjainak fellépésével, esti nagyszínpadi produkcióval, tűzijátékkal). Részben már ma is megvalósulva jövőbeni cél a program Pomáz Város Hete léptékűvé válásának megalapozása, egész hetes sokszínű programsorozattal, és egy egész hétvégére szóló zenés-táncos mulatsággal, vásári forgataggal, szüreti és/vagy nemzetiségi felvonulással, kastélykerti „utcabál”-lal. (Szervező: Pomáz Kht. és PMHK)
- Október 13. — Szerb Nap (Szervező: Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzat)
- Október 23. — Az 1956-os forradalom emlékének méltó megőrzése (városi ünnepség az 1956-os emlékműnél, koszorúzás az 1956-os emlékfalnál a Városháza előtt, koszorúzás a temetőben az 1956-os események pomázi áldozatainak/hűseinek sírjánál). (Szervező: Pomáz Kht. és PMHK)
- November — Könyvszüret (Szervező: Magyar Vár Alapítvány, PMHK)
- November — Jótékonyági Hangverseny a Református Templomban (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)
- November — Országos Szaxofonverseny (háromévente, legközelebb 2010-ben) (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)
- November 25. — Katalin Bál (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- December 5. — Mikulásváró (Szervező: PMHK és Pomáz Kht.)
- Decemberi Karácsonyi Vásár (december 2. és/vagy 3. szombatján) — Adventi vásár és ünnepség a Piac téren (disznóvágás, gesztenyesütés, forraltbor, helyi kézművesek kirakodó-vására, karácsonyi köszöntő, városi karácsonyfa-állítás, díszítés, beszélgetés, együttlét). (Szervező: Pomáz Kht. és PMHK)
- December — Karácsonyi koncertek (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)
- December — Jótékonyági Est, Luca Napi Vásár (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- December 21. — Téli napfordulós ünnepség a Klisán (Szervező: Honalapítási Egyesület, Magyar Vár Alapítvány)
- Adventi és Éjfél Hangverseny — Karácsony és Újév tiszteletére rendezett hangversenyek (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)

2. 24. 2. Hagyományos intézményi rendezvények

- Február 2. — Vizi Élőlények Világnapja (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Február 6. — Nemzetközi Energiatakarékossági Nap (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Február — Farsang (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- Február 25. — Megemlékezés a kommunista diktatúra áldozatairól (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- Március 15. — Iskolai megemlékezés a nemzeti ünnep alkalmából (Szervező: minden iskola)
- Március 18. — Víz Világnapja (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)

- Március — Húsvéti Játsház (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- Március — Nemzetiségi Napok (Szervező: Német Nemzetiségi Általános Iskola)
- Április 7. — Egészség Világnapja (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Április — Óvodás Játsház — a leendő elsőöknék (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- Április 11. — Költészet Napja (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola, illetve PMHK)
- Április 11-12. — Teleki-Wattay Művészeti Napok (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)
- Április 22. — Föld Napja (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola, Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- Május 1. — Majális (Szervező: PMHK)
- Május 16. — Mátyás Napok (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Május — Sashegyi Napok (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola)
- Május — Beniczky Napok (Szervező: Német Nemzetiségi Általános Iskola)
- Május 19. — Madarak és Fák Napja (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Május utolsó vasárnapja — Gyermeknap (Szervező: PMHK)
- Május 30. — Dohányzás-ellenes Nap (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Június 5. — Környezetvédelmi Világnap (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Június — Nemzetközi Gyermeknap (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola, Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- Június — Múzeumi Nap (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- Június — Ballagás (Szervező: minden iskola)
- Június — Évzáró ünnepség (Szervező: helyi közoktatási intézmények)
- Június — Nyári Művészeti Tábor (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)
- Június — Óvodai Nemzetiségi Hét (Szervező: Mesevölgyi és Mesedombi Óvoda)
- Június — Meseoik Napja (Szervező: Mesevölgyi és Mesedombi Óvoda)
- Június — Somodi László Képzőművészeti Szabadiskola képzőművészeti alkotótábor (Szervező: PMHK)
- Június — A Pomázi Művészek Társasága alkotótábor gyerekeknek, Seres János vezetésével (Szervező: PMHK)
- Június — augusztus — Nyári táborok (Szervező: helyi közoktatási intézmények, illetve PMHK)
- Június-augusztus — 2x5 hetes Nyári élet a Meseoikban (Szervező: Mesevölgyi és Mesedombi Óvoda)
- Július — Szerb tábor (Pomáz/Palics) (Szervező: Mesevölgyi és Mesedombi Óvoda)
- Szeptember — Mogoró hegy — ősi kirándulás (Szervező: Mesevölgyi és Mesedombi Óvoda)
- Szeptember 21. — Autómentes Világnap (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Szeptember 23. — Sashegyi Sándor Helytörténeti Vetélkedő (Szervező: PMHK)
- Szeptember — Őszi túra (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- Október 3. — Állatok Világnapja (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Október 6. — Iskolai megemlékezés az aradi vértanúkról (Szervező: helyi közoktatási intézmények)
- Október — Betakarítási ünnep (Szervező: Német Nemzetiségi Általános Iskola)
- Október 15. — Nemzetközi Gyaloglónap (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Október 23. — Iskolai megemlékezés a nemzeti ünnep alkalmából (Szervező: helyi közoktatási intézmények)
- November — Területi Népdaléneklési Verseny (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- November — Márton Napi lampionos felvonulás (Szervező: Német Nemzetiségi Általános Iskola, Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat)
- November 30. — András Napi Vásár (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- December — Luca Napi Vásár (Szervező: Német Nemzetiségi Általános Iskola, Mesedombi Óvoda)
- December — Iskolai karácsony (Szervező: helyi közoktatási intézmények)

2. 24. 3. Prioritások a programszervezésben

2008 — Wass Albert emlékévk (szobor, vagy emléktábla avatás), Hunyadi Mátyás (reneszánsz) emlékévk, (programok a róla elnevezett általános iskolával együttműködve), a Nyugat c. folyóirat indulásának 100. évfordulója (irodalmi vetélkedők, versmondó versenyek, szervezése, irodalmi pályázatok kiírása), Ásztai Csaba képzőművész 60. születésnapja, mely egybeesik a Magyar Kultúra Napjával (a művész életét feldolgozó könyv kiadása, díjátadás), 1988. augusztus 17-én adták át a HÉV-járatot, amely megteremtette a pomázi-pilisi turizmus lehetőségét Budapestről, ennek kapcsán ünnepi túra szervezése, Árpád vezér évfordulója (zarándokhely avatás), a pálos rend hivatalos szerzetesrenddé nyilvánításának 700 éves évfordulója (pálosok a Pilisben), a Biblia éve, 870 éves Pomáz, 970 éve halt meg Szent István.

2009 — Kazinczy Ferenc emlékévk a költő 250. születésnapja alkalmából, Kálvin emlékévk 2009 — 2014, Jozef Hajdn nemzetközi emlékévk halála 200. évfordulóján, a Csillagászat Nemzetközi Éve, a kreativitás és az innováció európai éve, Magyarország — Japán Jubileumi év a két ország közötti diplomáciai kapcsolatok kezdetének 140. és újrafelvételének 50. évfordulója

2010 — Erkel Ferenc emlékévk

2011 —

2012 — Gertrúd királynő halálának 800. évfordulója (Romkerttel, szoborparkkal és esetleg szabadtéri színpaddal ellátott új városi park átadása a Klisván.)

Részletes és adott állapotában teljes program-naptár a koncepció „végleges” formájának elnyerése után jöhet létre. Az eseményekhez szükséges infrastruktúra beszerzésével a jövőben elérhetővé válik a pomázi önkormányzat, a Művelődési Ház, az intézmények, a civil szervezetek és a város valamennyi kulturális szereplője által szervezett programok méltó lebonyolítása, egyúttal elérhetővé válik a helyi civil szervezetek által nem Pomázon megrendezett eseményeknek a településen történő lebonyolítása is. (Stratégiai Ütemterv 36., 42. pont)

3. Finanszírozás, kapacitás

A forrásoknak a feladatokhoz rendelése. Rendszeres, illetve egyes aktuális feladatokhoz rendelt források megjelölésével. Szükség esetén évente aktualizálható a rendelkezésre álló források, illetve a prioritások tükrében. Alapvető cél a feladatfinanszírozás elvének érvényesítése, az állandóság, a kiszámíthatóság, a város kulturális életének és értékeinek határozott, kvalitatív és innovatív szemléletű rendszerezése, újratemtése, mecenatúrája.

3. 1. Állami forrás

Normatív támogatás — A Magyar Köztársaság éves elfogadott költségvetése alapján támogatja a települési kulturális tevékenységeket az alapító okiratuk alapján feladatot vállalt intézmények költségvetésében.

3. 2. Önkormányzati forrás — kulturális támogatási alap létrehozása, forrás-elkülönítés

Bizottsági keretek — Kulturális Bizottság kerete a civil kulturális kezdeményezések támogatására, Ifjúsági, Idegenforgalmi és Sport Bizottság bizottsági kerete a civil turisztikai, ifjúsági, környezetvédelmi és sportkezedményezések támogatására. A bizottságok, valamint Pomáz Város Önkormányzata minden év tavaszán pályázati füzetben, illetve Pomáz Város hivatalos honlapján hozza nyilvánosságra az általa meghirdetett pályázatokat, melyben meghatározza a bizottsághoz benyújtandó pályamunkák témáját, terjedelmét, a pályázók körét, a nyertes pályázatok díjait. (Stratégiai Ütemterv 9. pont)

Önkormányzati Kulturális Támogatási Alap — A támogatási alap létrehozása költségvetési forrás elkülönítése révén valósul meg az éves költségvetésben rögzített összeggel, az önkormányzat likviditásának függvényében a koncepció stratégiai projektjeinek és operatív feladatainak megvalósításához. Az önkormányzat a feladatok koordinációját, a szakmai előkészítést, illetve a források célirányos felhasználásának ellenőrzését a Polgármesteri Hivatal és a Pomáz Tájékoztatási, Információs és Koordinációs Kht. hatáskörébe utalja. A Kulturális Alap létrehozásakor koncepcionálisan meghatározza a források felhasználásának arányait és alapelveit a közművelődési, közgyűjteményi, a művészeti, a sport, az idegenforgalmi-turisztikai, a kiadói tevékenységek, valamint a testvérkapcsolatok ápolásának tekintetében, melyet *Stratégiai Ütemterv Költségvetési Tervezete* című dokumentumban terjeszt a Képviselő-testület elé elfogadásra. (Stratégiai Ütemterv 5. pont)

3. 3. Pályázati források — kistérségi, megyei, állami, uniós, egyéb

A pályázati források feltérképezése és a pályázati anyagok elkészítése pályázatkezelő/pályázati referens révén. Az önkormányzat állományában van erre a feladatra alkalmas személy, így a megfelelő potenciális pályázati források feltérképezése, bizonyos pályázati anyagok, tervek elkészítése már folyamatban van. Abban a sajátos helyzetben is meg kell próbálni pályázat útján forrásokat bevonni a fejlesztésekbe, hogy a település uniós forrásai a Közép-Magyarországi Régió részeként — a fejlett Budapesttel egy régióban — a meghatározó területeken a nullára csökkentek.

3. 4. Egyéb források — magántőke bevonás, alapítványok, kulturális vállalkozások

Az üzleti és a civil szféra bevonása a kulturális „iparág” finanszírozásába. A Pomázi Zenekastély Kht. önfenntartó kulturális vállalkozássá való fejlesztése. A helyi kulturális alapítványok mecenatúrája mellett a településen kívüli kulturális alapítványokkal is szükséges különböző szintű kapcsolatrendszer kialakítása. Szükséges továbbá a településen működő, vagy ahhoz kötődő üzleti élet szereplőinek bevonása a finanszírozásba a partnerkapcsolatok, marketing és PR elemek erősítése, illetve együttműködési megállapodások révén. (Stratégiai Ütemterv 34. pont)

Forrásjegyzék

- A kulturális statisztika módszertana és fogalmai*, Statisztikai Módszertani Füzetek, 45, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 2005.
- A párbeszédben álló város*, Gyakorlati útmutató a társadalmi részvétellel történő településszervezéshez, Metropolisz Műhely, A Studio Metropolitana Urbanisztikai Kutató Központ kiadványsorozata, Budapest, 2002.
- Az anyagban említett személyek, együttesek, zenekarok honlapjai, művészeti, történelmi, turisztikai és egyéb adatbázisok, keresőbázisok, lexikonok, monográfiák
- BEKE Pál, *Mindannyiunk művelődési otthona*, Községi művelődési szöveggyűjtemény, Kráter, Pomáz, 2005
- Dunakanyar-Pilis Fejlesztési Konceptió*, Megrendelő: Pilisi és Dunakanyari Önkormányzatok Területfejlesztési Társulása, Ecorys Magyarország Kft. (EMC), Budapest, 2005
- SZILÁRDFI Zoltán – JUHÁSZ István, *Egy pomázi iparművész képes feljegyzései, Szilárdfyé Szalai Margit, 1902 – 1989*, Pomáz Város Önkormányzata, Pomáz, 2001
- FELKAI László, *A kultuszminiszter: gróf Apponyi Albert*, Új Pedagógiai Szemle, 1999/07-08.
- J. Czolk – G. Melcer, *Pomázi templomok – Egy képeskrónika, Kirchen in Pomaz – Eine Bilderchronik*, h.n., é.n.
- Kulturális Kerekasztal dokumentumai, 2007
- KÓSA Anikó, *Pályázat a Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár Intézményvezetői megbízására*, 2007
- LOSONCI Miklós, *Pomáztól Párizsig – Oltvainé Dancsó Ilona festészete*, Pomázi Nagyközségi Tanács, 1987
- Milleniumi Kalendárium, rendezvények a Kevély-hegy lábánál, 2000 – 2001*, Kalászi Faluház Kht., é.n.
- ...mi mégis tovább élünk! ...doch lebt man weiter! PLANK Antal által összegyűjtött feljegyzések, dokumentumok felhasználásával (Szerkesztő: SZLÁVIKNÉ KATONA Mária), Német Kisebbségi Önkormányzat, Pomáz, 2006
- Természeti kincseink, történelmünk, kulturális örökségünk*, Pomáz, 2001. (Szerk.: LASZLOVSKY József (főszerkesztő), BORBÉLYNÉ RADICS Ibolya, KÖNCZÖL Dánielné)
- Pomázi Polgár lapszámai, 2000 – 2007
- Pomáz Nagyközség Városháza Nyilvánításának Kezdeményezése*, Pomáz, 2000
- Pomáz nevelési-oktatási intézményeinek Pedagógiai Programjai
- Pomáz Város Esélyegyenlőségi Programja*, 2007
- Pomáz Város Közoktatási Esélyegyenlőségi Programja*, 2007
- Pomáz Város Kulturális és Közművelődési Konceptiója, 2001* (Szerk.: SZABÓ Károly szociológus, művelődéskutató újságíró, média-szakember)
- TÓTH Ferenc, *Pomáz történetének forrásai, fejezetek a község életéből a XX. század első feléig*, Pomáz Nagyközség Önkormányzata, 1994
- TÓTH Ferenc, *Pomáz történetének forrásai, II. fejezetek a község életéből a XIX. század közepétől a XX. század közepéig*, Pomáz Város Önkormányzata, 2001
- TÓTH Ferenc, *Pomáz történetének forrásai, III. Pomázi Polgár 1992 – 2001 Repertórium*, Pomáz Város Önkormányzata, 2002
- Pomaz.lap.hu, www.pomaz.lap.hu
- Pomáz Város Honlapja, www.pomaz.hu
- VICSÍ László, *Pomáz Város Polgármesterének 2006-2010 évekre vonatkozó Gazdasági Programja*, Pomáz, 2007